

Weer en Wet

Politiewerk onder Extreme Weersomstandigheden

Floor Stoelinga
Nienke Wessel
Pepijn Verhaak
Louise van Schaik

Clingendael

Netherlands Institute of International Relations

Over Instituut Clingendael

Het Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen 'Clingendael' is een toonaangevende denktank en academie op het gebied van internationale betrekkingen. Met onze analyses, trainingen en publieke debat willen we overheden, bedrijfsleven, ngo's en de samenleving in bredere zin inspireren en equiperen, om zo een bijdrage te leveren aan een veilige, duurzame en rechtvaardige wereld.

Juli 2026

© Netherlands Institute of International Relations 'Clingendael'.

Coverfoto © Reuters

Ongeautoriseerd gebruik van enig materiaal is een inbreuk op copyright, merkrecht, en / of ander recht. Indien een gebruiker materiaal wil downloaden van de website of van enige andere bron gerelateerd aan het Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen 'Clingendael' of Instituut Clingendael, voor persoonlijk of niet-commercieel gebruik, dan moet de gebruiker alle voorschriften en wetgeving voor copyright, merkrecht of overige gelijklopende kennisgevingen die zijn opgenomen en weergegeven in het oorspronkelijke materiaal in acht nemen.

Materiaal op de website mag worden gereproduceerd of openbaar gemaakt, verspreid of gebruikt voor publieke en niet-commerciële doeleinden, onder de voorwaarde dat Instituut Clingendael duidelijk als bron wordt vermeld. Toestemming voor gebruik van het logo van Instituut Clingendael is vereist. Deze toestemming kan worden verkregen door een mail te sturen aan de afdeling Communicatie van Instituut Clingendael via press@clingendael.org.

De hiernavolgende weblink activiteiten zijn door Instituut Clingendael verboden en kunnen leiden tot inbreuk op merkrecht en copyright: links met oneigenlijk en ongeautoriseerd gebruik van het Clingendael logo in enige vorm, framing, online links, of metatags, en hyperlinks of enige vorm van gebruik of toepassing van een link die de URL verbergt.

Disclaimer: Bij de opmaak en redactie van dit rapport is gebruikgemaakt van AI-ondersteuning. De inhoud, analyses, conclusies en eindverantwoordelijkheid berusten volledig bij de auteurs.

Over dit rapport

Dit onderzoek is uitgevoerd door het Clingendael Instituut in opdracht van de Nederlandse politie, als onderdeel van het project *Effecten van Klimaatverandering op het Politiewerk* (EKOP). Dit project heeft als doel om door middel van onderzoek een duidelijker beeld te schetsen van de gevolgen van klimaatverandering voor het politiewerk van vandaag, morgen en overmorgen.

In dit kader biedt het onderzoek 'Weer en Wet' een analyse van de uitdagingen die extreem weer voor de politie met zich meebrengt, op basis van drie korte casestudies en een internationale verkenning. Het betreft geen uitputtend onderzoek, maar vormt een basis aan kennis en inzichten die de Nederlandse politie kunnen ondersteunen in haar voorbereiding op de impact van klimaatverandering op crisisinzet, noodhulp, handhaving en opsporing.

The authors would like to thank all interviewees, both academics and practitioners, for sharing their time and insights. Their contributions helped test assumptions, refine the analysis, and ground the findings in practice. We also thank the peer reviewers for their constructive feedback, which improved the quality of this report.

Over de auteurs

Floor Stoelinga is onderzoeker binnen het *Critical Resources* programma van de *EU & Global Affairs Unit* van Instituut Clingendael. Haar werk richt zich op het snijvlak van veiligheid, energie, klimaat en economie.

Nienke Wessel is onderzoeker binnen het programma *Weerbaarheid* van de *Security Unit* van Instituut Clingendael. Zij werkt aan thema's zoals polarisatie, (des)informatie en maatschappelijke weerbaarheid.

Pepijn Verhaak is onderzoeksassistent binnen het *Critical Resources* programma van de *EU & Global Affairs Unit*.

Louise van Schaik is hoofd van de *EU & Global Affairs Unit* en leidt daar het *Critical Resources* programma.

Inhoud

Management Samenvatting	4
Inleiding	5
Aanpak	6

Deel 1 Case Studies

Overstroming in Valencia	11
Context: wat ging er mis op 29 oktober 2024?	12
Beschermen – implicaties crisisbeheersing en noodhulp	13
Begrenzen – Implicaties handhaving en opsporing	16
Samengevat: Overstroming in Valencia	19
 Bosbrand in Portugal	 20
Context: wat ging er mis op 17 juni 2017?	21
Beschermen – implicaties crisisbeheersing en noodhulp	22
Begrenzen – Implicaties handhaving en opsporing	24
Samengevat: Bosbranden in Portugal	25
 Droogte in Frankrijk	 26
Context: de Franse watercrisis van 2022	27
Begrenzen – Implicaties handhaving en opsporing	28
Samengevat: Droogte in Frankrijk	32

Deel 2 Synthese: de veiligheidscontext verandert

Beschermen: Publieke veiligheid & Openbare Orde	34
 Begrenzen: Criminaliteit	 39
 Hybride dreigingen: Begrenzen en beschermen in een veranderende geopolitieke context	 43

Deel 3 Conclusies en Aanbevelingen

Conclusies	48
 Dilemmavorming	 51
 Handelingsperspectief	 52
Bewustzijn	52
Bekrachtiging	52
Beleid	53

Management Samenvatting

Wereldwijd zien we een toename van extreem weer. **Deze situaties kunnen niet alleen levensbedreigend zijn, maar ontwrichten ook de samenleving en raken daarmee direct het politiewerk.** Dit rapport onderzoekt internationale ervaringen met extreem weer. Het brengt de impact van extreem weer op het politiewerk in kaart en bundelt lessen die relevant zijn voor de ontwikkeling van het politiewerk van de toekomst.

Drie casestudies – overstromingen in **Valencia** (Spanje, 2024), bosbranden in **Pedrógã Grande** (Portugal, 2017) en droogte in **Frankrijk** (2022) – laten zien hoe verschillende weersextremen kritieke knelpunten in de operatie van politiediensten veroorzaken. Acute rampen ontregelen communicatie, coördinatie en commandostructuren, vooral wanneer meerdere factoren elkaar versterken. Langdurige of ‘langzame’ crises leiden tot nieuwe handhavingsprioriteiten, maatschappelijke spanningen en soms confrontaties over schaarse middelen.

Uit bredere internationale voorbeelden komt een duidelijk patroon naar voren: extreem weer zorgt voor een taakexplosie én een intensivering van bestaande politietaken. Binnen de **beschermingstaak** (crisisbeheersing en noodhulp) gaat het om evacuaties, reddingsoperaties, verkeersmanagement, crisiscommunicatie en slachtofferberging. Cascade-effecten – zoals uitval van stroom, drinkwater, digitale verbindingen en logistieke infrastructuur – vergroten de impact van een incident en bemoeilijken herstel. In sommige situaties werken deze effecten door als **risk multipliers**: ze vergroten operationele risico's of leiden tot nieuwe incidenten.

Ook de **begrenstaak** (opsporing en handhaving) verandert. De politie moet optreden tegen plunderingen, fraude, diefstal, kraken, sabotage en protesten, maar ook doden en vermisten identificeren. Deze taken verschillen sterk tijdens en na de ramp, wat vraagt om voorbereiding, prioritering en proportionaliteit. Inzicht in verschuivende criminaliteitspatronen is daarbij essentieel: naast opportunistische delicten kan ‘survival crime’ ontstaan, gedreven door schaarste of overlevingsdruk. In langdurige crises kunnen incidenten uitgroeien tot grootschalige protesten of kunnen ze kansen bieden voor georganiseerde criminaliteit. **De politie heeft de taak de wet te handhaven, maar extreem weer kan die taak onder druk zetten.**

De combinatie van taakexplosies, beperkte capaciteit en cascade-risico's maakt extreem weer ook een weerbaarheidsvraagstuk voor de politieorganisatie zelf. Infrastructuur kan uitvallen, communicatiesystemen raken overbelast en medewerkers worden geconfronteerd met langdurige inzet, fysieke risico's en emotionele belasting. Dit zet de organisatie structureel onder druk en leidt tot dilemma's, bijvoorbeeld tussen beschermen en begrenzen of tussen snelle interventie en escalatie.

Hoewel internationale casussen niet één op één vergelijkbaar zijn met Nederland, bieden de inzichten uit dit rapport belangrijke handvatten voor organisatieontwikkeling en voorbereiding op het politiewerk van de toekomst. De aanbevelingen richten zich op drie pijlers: **bewustzijn** – het ontwikkelen van stresstesten, inzicht in verschuivende criminaliteitspatronen en het vertalen van scenario's naar weerbaarheidsinvesteringen; **bekrachtiging** – het borgen van communicatie en operationele continuïteit, het versterken van adaptief handelingsvermogen en het afstemmen van de rol van de politie als first responder met partners in de veiligheidsketen en de samenleving; **beleid** – het verankeren van klimaatbestendigheid in nationale veiligheidsplanning en het versterken van internationale kennisdeling en crisisrespons.

Inleiding

Extreem weer komt steeds vaker en intensiever voor – ook in Nederland.¹ Het risicoland-schap verandert snel: de afgelopen jaren waren de meest ernstige natuurrampen bijna allemaal gerelateerd aan extreem weer, van dodelijke hitte in Azië tot verwoestende orkanen in de Verenigde Staten.² Deze rampen hebben ingrijpende gevolgen voor de veiligheid van burgers, infrastructuur en vitale systemen.³

De gevolgen zijn nu al pijnlijk zichtbaar in Europa, een continent dat bijna twee keer sneller opwarmt dan gemiddeld. In 2025 werd de Europese Unie getroffen door het meest verwoestende bosbrandenseizoen ooit gemeten⁴: zo stond tijdens deze zomer bijna 2% van het Iberisch Schiereiland in brand.⁵ De stijgende temperaturen gaan tegelijkertijd gepaard met hevige wateroverlast. In 2024 overstroomde meer dan een derde van de Europese rivieren, werden ruim 400.000 levens ontwricht door neerslag in Centraal- en Oost-Europa⁶, en kostte een onverwachte wolkbreuk in de regio Valencia 223 mensen het leven.⁷ Eerder zagen we ook dichterbij huis de impact van watersnood. Bij de overstromingen in Duitsland, België en Nederland (2021) kwamen 238 mensen om.⁸

Extreem weer is niet alleen levensbedreigend, maar ontwricht ook de samenleving en raakt daarmee direct het politiewerk. Tijdens noodsituaties staat de politie onder grote druk en krijgt ze te maken met complexe taken: van hulpverlening en reddingsacties tot handhaving van de openbare orde. Tegelijkertijd kunnen gevaarlijke weersomstandigheden en beschadigde infrastructuur de inzet bemoeilijken. De omvang van deze

impact roept de vraag op of bestaande routines en voorbereidingen nog wel volstaan. Juist omdat extremen vaker zullen voorkomen, is meer inzicht nodig in wat dit vraagt van het politiewerk van de toekomst. De politie is er om de wet te handhaven, maar blijft dat mogelijk onder de zware druk van extreem weer?

Ervaringen uit het buitenland bieden hierbij waardevolle inzichten: ze maken dreigingen zichtbaar die in Nederland nog niet, of onvoldoende, op de radar staan. De opgedane kennis en ervaringen kunnen ook helpen bij de voorbereidingen en de organisatieontwikkeling van de politie in de nationale context. Dit vormt de aanleiding voor dit rapport 'Weer en Wet'.

HOOFDVRAAG

Wat is het effect van extreem weer op het politiewerk?

DEELVRAGEN

Wat vraagt extreem weer van de kerntaken crisisbeheersing en noodhulp?

Wat vraagt extreem weer van de kerntaken opsporing en handhaving?

Welke cascade effecten en risico's ontstaan in deze situaties?

VERVOLGVRAGEN

Met welke dilemma's wordt de politie geconfronteerd tijdens extreem weer?

Hoe kan de politie zich hierop voorbereiden?

1 KNMI, "[Extreem weer](#)," geraadpleegd op 5 april 2026.

2 Centre for Research on the Epidemiology of Disasters (CRED), "[2024 Disasters in Numbers](#)", 2025.

3 KNMI, "[Slechte oogst door weerextremen](#)," geraadpleegd op 31 maart 2026.

4 NOS Nieuws, "[EU beleefde vorig jaar een verwoestend bosbrandenseizoen](#)", 31 maart 2026.

5 Sedano, F., Maianti, P., Boca, R., Suarez-Moreno, M., Broglia, M. et al., "[Advance report on Forest Fires in Europe, Middle East and North Africa 2025](#)," Joint Research Centre, 2026.

6 Kate Abnet, "[Europe had the most widespread floods for more than a decade in 2024, scientists say](#)", Reuters, 15 april 2025

7 Martin-Moreno, Jose M., Eva Garcia-Lopez, Mariano Guerrero-Fernandez, Jose L. Alfonso-Sanchez en Paul Barach, "[Devastating "DANA" Floods in Valencia: Insights on Resilience, Challenges, and Strategies Addressing Future Disasters](#)," Public Health Reviews 46, 28 april 2025.

8 NOS, "Overstromingen in Limburg en buurlanden op één na duurste natuurramp van 2021," 27 december 2021.

Aanpak

Dit rapport brengt de impact van extreem weer op het politiewerk in kaart door middel van een internationale verkenning. Het onderzoek maakt gebruik van kwalitatieve methoden, zoals literatuurstudies van academische en beleidsbronnen, journalistieke artikelen en interviews met experts en praktijkprofessionals.

Het eerste deel bestaat uit drie casestudies: **de overstromingen in Valencia (2024), de bosbranden in Pedrógão Grande (2017) en de droogte in Frankrijk (2022)**. Deze casussen zijn geselecteerd omdat ze representatief zijn voor scenario's die volgens het KNMI ook in Nederland steeds reëler worden.⁹ Of het nu gaat om overstromingen, natuurbranden of de effecten van aanhoudende droogte: de uitdagingen van deze situaties hebben directe gevolgen voor de politiepraktijk. Het tweede deel van dit onderzoek biedt een synthese van hoe de veiligheidscontext verandert op basis van de casestudies, aangevuld met andere internationale voorbeelden en wetenschappelijke literatuur. Het derde deel bestaat uit de conclusies van dit onderzoek. Deze monden uit in vier geïdentificeerde kerndilemma's en de hierop volgende aanbevelingen.

Soorten extreem weer

Weersextremen kunnen sterk uiteenlopen. Denk bijvoorbeeld aan hoge temperaturen, droogte, hittegolven, natuurbranden, stormen en overstromingen, orkanen en tornado's.¹⁰ In de wetenschap wordt een weersfenomeen als 'extreem' geclassificeerd op basis van de intensiteit of duur. Hierbij wordt bijvoorbeeld een onderscheid gemaakt tussen plotselinge natuurfenomenen en langdurige, cumulatieve processen.¹⁰ Voor de politie is dit onderscheid ook van belang. Een kortstondige crisis (zoals een overstroming) vraagt bijvoorbeeld vaker om acute fysieke inzet, terwijl langdurig extreem weer (zoals een

hittegolf) vooral de capaciteit van de organisatie en de maatschappelijke stabiliteit belasten.¹¹ Daarom richt dit onderzoek zich op drie verschillende typen extreem weer:

Plotselinge Rampen – Overstroming

Extreem weer dat zeer plotseling optreedt, vaak met beperkte waarschuwingsperiode, maar met een grote en onmiddellijke impact.

Gecombineerde Rampen – Bosbranden

Situaties waarin een ramp ontstaat door een gevaarlijke optelsom van langdurige omstandigheden en een plotselinge trigger. De uiteindelijke crisis is het directe gevolg van factoren die elkaar in een kettingreactie versterken.

Langzame Rampen – Droogte en Schaarste

Weers- of klimaatprocessen die zich geleidelijk ontwikkelen en langzaam uitgroeien tot een crisissituatie.

De rol van de politie bij extreem weer

De inrichting van de politieorganisatie en veiligheidsarchitectuur verschilt sterk per land. In dit onderzoek hanteren we daarom een brede invalshoek: we analyseren hoe extreem weer de veiligheidscontext beïnvloedt en daarmee alle aspecten van het politiewerk

9 KNMI, "Een Extreem Rapport," 12 december 2025.

10 Radović, Vesela, en Isabel Iglesias, "Extreme Weather Events: Definition, Classification and Guidelines towards Vulnerability Reduction and Adaptation Management," Encyclopedia of the UN sustainable development goals, 20 maart 2019. Aangezien orkanen, cyclonen, tornado's en vergelijkbare fenomenen in Nederland zelden voorkomen, richt het rapport zich niet specifiek op dit type extreem weer.

11 Seneviratne, S.I., X. Zhang, M. Adnan, W. Badi, C. Dereczynski, A. Di Luca, S. Ghosh, I. Iskandar, J. Kossin, S. Lewis, F. Otto, I. Pinto, M. Satoh, S.M. Vicente-Serrano, M. Wehner en B. Zhou, "Chapter 11: Weather and Climate Extreme Events in a Changing Climate," uit het Climate Change 2021: The Physical Science Basis, bijdrage van Working Group I aan het Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, 2021.

12 Politie Nederland, "Effecten van Klimaatverandering op de Politie. Case Studie #1: De Natuurbranden in Los Angeles," april 2025.

raakt.¹³ Dit biedt de basis om de inzichten te vertalen naar de Nederlandse context en de verantwoordelijkheden zoals vastgelegd in Artikel 3 van de Politiewet 2012:

“De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke **handhaving van de rechtsorde** en het verlenen **van hulp aan hen die deze behoeven**.”

Op basis van deze brede taakopvatting onderscheidt de Nederlandse politie drie kernfuncties die als leidraad dienen voor de analyse:

Beschermen van burgers en hun leven, vrijheid en eigendommen (crisisbeheersing en noodhulp);

Begrenzen van ongeoorloofd of gewelddadig gedrag (handhaving en opsporing); en

Bekrachtigen van gewenst gedrag en samenwerking die de veiligheid bevordert.

De Nederlandse crisisstructuur – het algemene kader waarbinnen de politie opereert tijdens plotselinge of gecombineerde rampen – vormt hiervoor de basis. De politie treedt primair op als *first responder*, en schakelt waar nodig met andere hulpdiensten, zoals brandweer, ambulance of Defensie.¹⁴ De politie speelt hierin een dubbele rol: als operationele dienst ter plaatse én als crisispartner binnen de veiligheidskolom. In dit netwerk werkt de politie intensief samen met de brandweer, de ambulancezorg, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR), Defensie en gemeenten. Ook andere partners, zoals de waterschappen, Rijkswaterstaat en netbeheerders, worden steeds

belangrijker. Binnen de structuur van de veiligheidsregio leveren zij specifieke expertise en operationele capaciteit, bijvoorbeeld bij grootschalige wateroverlast, stroomuitval of milieu-incidenten.

Ook neemt de politiechef deel in de driehoek (burgemeester, officier van justitie en politiechef), waar besluiten over crisisbeheersing en handhaving worden genomen. De coördinatie van de incidentbestrijding wordt regionaal opgeschaald volgens de GRIP-structuur (Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure). Afhankelijk van de ernst en schaal van het incident kan daarnaast worden opgeschaald naar de landelijke crisisstructuur.

Box 1 geeft een overzicht van de algemene politietaken zoals deze voor de Nederlandse crisiscontext zijn vastgelegd.

Box. 1. Politietaken bij een ramp of crisis

- **Mobiliteit:** De politie regelt het verkeer om hulpdiensten doorgang te verlenen en evacuatie soepel te laten verlopen. Dit omvat verkeersgeleiding, verkeersstoezicht en verkeershandhaving.
- **Ondersteunende processen:** De politie draagt bij aan het gedeelde situationele beeld door middel van informatiemanagement.
- **Ordehandhaving:** De politie houdt zich bezig met *crowd management* en *crowd control*, maar ook met *riot control* bij ernstige onlusten.
- **Opsporing:** Bij incidenten met strafrechtelijke aspecten voert de politie grootschalige opsporing uit en levert zij specifieke recherche-expertise.
- **Bewaken en Beveiligen:** De bescherming van personen, gebouwen en vitale diensten, zoals overheidsgebouwen of elektriciteitscentrales.
- **Interventie en ondersteuning:** Het aanhouden van verdachten en het leveren van operationele expertise aan andere diensten.

¹³ Per casus wordt gereflecteerd op de institutionele context en de verdeling van verantwoordelijkheden tussen politie en partners.

¹⁴ Politie Nederland, “[Wat doet de politie bij een ramp of crisis?](#),” geraadpleegd op 31 maart 2026.

Structuur van dit rapport

De hoofdvraag van dit rapport is:

Wat is het effect van extreem weer op het politiewerk?

Bij de beantwoording van deze vraag wordt aangesloten bij de bovengenoemde kernfuncties van de politie. Omdat deze verkenning zich richt op de directe impact van extreme weersituaties op het operationele politiewerk, ligt de nadruk in het rapport op het **beschermen** en **begrenzen**. Dit sluit aan bij de deelvragen:

Wat vraagt extreem weer van de kerntaken crisisbeheersing en noodhulp?

Wat vraagt extreem weer van de kerntaken opsporing en handhaving?

In **deel 1** wordt per casus de context en impact van het extreme weersincident geschetst. Vervolgens wordt gekeken naar de gevolgen voor de beschermingstaak, zoals evacuaties, reddingsoperaties, crisiscommunicatie en noodhulp, én naar de impact op de begrenzendende taak, waaronder openbare ordehandhaving, toezicht, opsporing en optreden tegen criminaliteit.

Hoewel deze dimensies afzonderlijk worden beschreven, kunnen ze zich in de praktijk gelijktijdig voordoen en elkaar versterken. Extreem weer fungeert daarbij vaak als een risk multiplier: het vergroot bestaande kwetsbaarheden en verhoogt de druk op de organisatie.

Daarom besteedt het rapport aandacht aan **cascade-effecten**, zoals verstoringen in vitale infrastructuur, communicatiesystemen, zorgketens, mobiliteit, publieke orde en maatschappelijk vertrouwen. Juist deze doorwerking bepaalt vaak de feitelijke belasting van het politiewerk. Dit sluit aan bij deelvraag 3:

Welke cascade-effecten en risico's ontstaan in deze situaties?

In **deel 2** worden de veranderingen in de veiligheidscontext (beschermen en begrenzen) samengevat die uit de casussen naar voren komen. Deze worden verbonden met andere voorbeelden en literatuur, zoals verschuivende criminaliteitspatronen, toenemende maatschappelijke spanningen en andere effecten die direct of indirect doorwerken in de bredere veiligheidscontext. Daarnaast wordt ingegaan op de 'kansen' die een ramp biedt voor kwaadwillende actoren. Deze zogenaamde 'hybride dreigingen' worden besproken aan de hand van voorbeelden en voorbeeldscenario's.

In **deel 3** staan de conclusies van dit rapport gebundeld, die aansluiten op de vervolgvragen:

Met welke dilemma's wordt de politie geconfronteerd tijdens extreem weer?

Hoe kan de politie zich hierop voorbereiden?

De derde kernfunctie, **bekrachten**, wordt dus niet als aparte impactcategorie onderzocht, maar vormt de basis van het handelingsperspectief.

Centraal staat namelijk hoe de politie haar adaptieve vermogen, samenwerking en operationele continuïteit kan versterken. De aanbevelingen vormen geen blauwdruk, maar een eerste aanzet om relevante lessen te vertalen naar de organisatieontwikkeling van de politie. Dit sluit aan bij het concept van **adaptive policing**: een cyclisch proces van weerstaan, herstellen, aanpassen en leren, waarin beschermen, begrenzen en bekrachten gezamenlijk bijdragen aan een toekomstbestendige politieorganisatie.

Legenda

Om het rapport inzichtelijker te maken, is gekozen om te werken met visuele markeringen.

Kernbevindingen - korte lessen, opvallende details of inzichten die direct uit de casus naar voren kwamen.

Cascade-effecten - doorwerkingen van extreem weer die de context of impact van een incident beïnvloeden, zoals economische schade, uitval van infrastructuur of maatschappelijke onrust.

Risk multipliers - factoren die risico's in een specifieke context vergroten, zoals uitval van kritieke communicatiesystemen van de politie of een gebrek aan noodstroom.

Deel 1 Case Studies

Overstromingen, natuurbranden en droogte: extreem weer komt steeds vaker voor. Het kan ook in Nederland gebeuren. Deel 1 van dit rapport kijkt daarom naar drie recente internationale casussen die de impact van extreem weer op het politiewerk in beeld brengen: de overstromingen in Valencia (2024), de natuurbrand in Pedrógão Grande (Portugal, 2017) en de droogte in Frankrijk (2022).

Legenda

Kernbevinding

Cascade-effect

Risk multiplier

Overstroming in Valencia

Op 29 oktober 2024 werd de Spaanse regio Valencia getroffen door een enorme natuurramp. Door een bijzonder lagedrukgebied (DANA) viel er in slechts acht uur tijd evenveel regen als normaal gesproken in een heel jaar. Deze 'waterbom' veroorzaakte verwoestende overstromingen en modderstromen: wegen veranderden in rivieren, auto's werden meegesleurd, en huizen en bruggen stortten in. Het staat bekend als de grootste ramp die de stad ooit heeft meegemaakt.

De impact op de samenleving en de politie was enorm. De schaal van de catastrofe was zo groot dat bestaande systemen en protocollen vastliepen. Agenten werden massaal ingezet en kregen te maken met complexe taken, zoals het zoeken naar slachtoffers in auto's en overstroomde gebouwen. De uitval van communicatiesystemen en beschadigde infrastructuur bemoeilijkten de inzet en samenwerking, terwijl mis- en desinformatie de duiding van de situatie verstoorden. De intensieve crisistaken drukten zwaar op de beschikbare capaciteit van de politie, terwijl tegelijkertijd nieuwe uitdagingen ontstonden: criminaliteit, onrust en protesten.

Bron afbeelding: Gareth Vipers en Cristina Gallardo, "[Catastrophic Flooding in Spain Kills at Least 60 People](#)," *The Wall Street Journal*, 30 oktober 2024. (Alberto Saiz/Associated Press)

Context: wat ging er mis op 29 oktober 2024?

Op 29 oktober 2024 begon het rond 06:30 hevig te regenen in de Spaanse regio Valencia. Omdat dit weer wel vaker voorkomt in oktober, werd de ernst van de situatie aanvankelijk onderschat, zowel door burgers als de instanties. ⚡ Achteraf bleek vooral het uitblijven van een tijdige waarschuwing een fatale fout.

Spanje werkt met een dubbel alarmsysteem: de weerdienst AEMET (vergelijkbaar met het KNMI) geeft technische waarschuwingen, maar de regionale overheid is verantwoordelijk voor het ES-Alert, de noodmelding naar burgers (vergelijkbaar met NL-Alert). **Hoewel AEMET om 07:37 uur al code rood afgaf, volgde het ES-Alert pas om 20:11 uur die avond.**¹⁵

Het gat van bijna 13 uur tussen het weeralarm en de noodmelding laat zien dat de coördinatie tussen de weerdienst en lokale autoriteiten tekortschoot. Het water hoopte zich ondertussen stroomopwaarts op en kwam 's avonds plotseling als vloedgolf naar beneden. Bewoners in de wijken en dorpen ten zuiden van de stad Valencia werden hierdoor onverwacht overvallen, bijvoorbeeld onderweg van werk terug naar huis of in parkeergarages.¹⁶

⚡ Daarbij speelt ook dat het communicatiesysteem alleen op regionaal niveau waarschuwingen kon afgeven, terwijl de impact van de overstroming juist heel grillig en lokaal was. Achteraf bleek dat **algemene informatievoorziening niet volstond**; gerichte communicatie per dorp of wijk had kunnen bijdragen aan efficiëntere waarschuwing en effectievere noodhulp.¹⁷

¹⁵ Martin-Moreno, Jose M., Eva Garcia-Lopez, Mariano Guerrero-Fernandez, Jose L. Alfonso-Sanchez en Paul Barach, “Devastating “DANA” Floods in Valencia: Insights on Resilience, Challenges, and Strategies Addressing Future Disasters,” Public Health Reviews 46, 28 april 2025.

¹⁶ Oumaima Abalhaj, “Na overstromingen in de regio Valencia is de verwoesting enorm. ‘De kleren op mijn lijf zijn alles wat ik nog heb,’” NRC, 30 oktober 2024.

¹⁷ Interview inzicht.

⚠ **Risk multiplier:** Deze satelliet afbeelding laat Valencia voor en na de overstromingen zien (2024). Na de overstromingen van 1957 was de Turia rivier verlegd om het centrum van Valencia te beschermen. In de decennia daarna is juist massaal gebouwd ten zuiden van deze omlegging. Wat ooit onbewoond gebied was, is nu een dichtbevolkte zone waar 150.000 mensen wonen. Dit gebied werd het hardst getroffen.

Bron: Yale School of the Environment, “[Satellite Imagery Shows Breadth of Flooding in Spain](#),” 1 november 2024.

Maatschappelijke impact

229 doden

15.000 mensen ontheemd

1.000.000 mensen getroffen

140.000 auto's geborgen

64.000 bedrijven getroffen

De impact van de ramp was gigantisch: ruim een miljoen mensen in een gebied van 300 km² werden getroffen en meer dan **229** mensen kwamen om het leven. Eén slachtoffer werd pas een jaar later, in 2025, geborgen.

In de eerste uren na de ramp heerste vooral chaos en een gebrek aan regie.

Opschaling binnen de crisisstructuur bleef steken en er was geen leiding van hoger bestuurlijk niveau. In dit vacuüm namen de lokale en regionale politie het initiatief. Als ‘first responder’ werd de politie overspoeld door noodmeldingen en taken, terwijl de communicatievoorziening uitviel en wegen onbegaanbaar waren. Bestaande protocollen en capaciteit konden deze druk niet aan. Alleen al tussen 06:00 en 02:00 uur kwamen meer **dan 19.000 noodoproepen** binnen.¹⁸

Een lokale agent benadrukt: **“Op een ramp van deze omvang kun je [als politie] nooit voorbereid zijn.”**

De maatschappelijke cascade-effecten waren groot. Elektriciteit, verlichting, drinkwater en riolering vielen uit. Dit bracht onmiddellijke en langdurige veiligheids- en gezondheidsrisico's met zich mee. Onvrede over het falende waarschuwingssysteem ondermijnde het vertrouwen in publieke instanties en op termijn ook de effectiviteit van de hulpverlening. Ruim 64.000 bedrijven werden getroffen, met langdurige economische schade en werkeloosheid tot gevolg. Daarnaast kampen veel inwoners, net als hulpverleners, nog altijd met ernstige psychische problemen als gevolg van het trauma.¹⁹

Beschermen – implicaties crisisbeheersing en noodhulp

Schaal van de politie-inzet

9.700 regionale politie

4.400 federale politie

5.300 Guardia Civil

34.000 militairen

150 internationale specialisten

De politie-inzet tijdens de ramp was de grootste in de geschiedenis van Spanje.²⁰ Naast officiële oproepen kwamen er direct honderden agenten vrijwillig naar het rampgebied om, **vaak zonder uniform en met de blote handen**, wegen vrij te maken en eerste hulp te verlenen. Dit betekende ook dat zij hiermee tijdelijk hun eigen families en getroffen huizen moesten achterlaten.²¹

In totaal werden ruim 14.000 politieagenten en 5.300 leden van de *Guardia Civil* (militaire politie) gemobiliseerd, later gesteund door bijna 34.000 Spaanse militairen en 150 specialisten met reddingsmiddelen uit Frankrijk en Portugal.²² De operatie was zwaar: vooral in de eerste weken was 24/7 politieaanwezigheid nodig, waarbij agenten wekenlang onafgebroken diensten zonder verlof draaiden. Ook na de acute crisisfase bleef de politie maandenlang massaal aanwezig om publieke veiligheid en openbare orde te handhaven. Vooral het opruimen van de modder en weggespoelde auto's, en het herstellen van de infrastructuur kostten veel tijd. Pas **na een jaar** was de regio dusdanig gestabiliseerd dat de politie grotendeels kon terugkeren naar reguliere inzet.

¹⁸ Gegevens gedeeld tijdens interview.

¹⁹ Eva Manez, “[Victims of Valencia floods grapple with mental toll as rain returns](#),” Reuters, 23 oktober 2025.

²⁰ La Moncloa, “[Pedro Sánchez announces the dispatch of another 5,000 soldiers and 5,000 police and civil guards to Valencia](#),” 02 november 2024. In vrede tijd.

²¹ Interview.

²² La Moncloa, “[Actualización de datos del Gobierno de España](#),” 19 januari 2026. Zie ook; Ministerio de la Presidencia, Justicia y Relaciones con las Cortes, “[Informe Anual de Seguridad Nacional 2024](#),” 2024.

Politietaken

Policía Nacional ²³	Onmiddellijk:
Policía Local / Municipal ²⁴	⊗ Verkeersbegeleiding, afsluiten en vrijmaken wegen ⊗ Opsporing vermisten en reddingsacties ⊗ Eerste hulp en water/voedselvoorziening ⊗ Evacuaties begeleiden ⊗ Coördinatie opvang slachtoffers ⊗ Ordehandhaving ⊗ Toezicht op tijdelijke mortuaria ⊗ Identificeren/Bergen van lichamen
Guardia Civil	- Ondersteuning, veiligheid en bescherming van de bevolking.
Defensie	Bovenstaande taken; algemene ondersteuning veiligheid en bescherming
Instituut voor Medisch-Forensisch Onderzoek	Identificeren van lichamen

In de eerste 72 uur na de ramp, de meest cruciale fase, stond de politie er grotendeels alleen voor, in afwachting van militaire en landelijke steun. ⚡ De hoogste prioriteit lag bij **opsporing en reddingsacties**, en bij het **afsluiten en vrijmaken van wegen**. Dit was een gigantische operatie: agenten moesten 140.000 voertuigen één voor één controleren op slachtoffers, deze markeren en waar mogelijk wegslepen.

Onder levensgevaarlijke omstandigheden zochten politiediensten naar vermisten en overlevenden in huizen, onder de modder, op snelwegen en in ondergelopen parkeergarages. In samenwerking met de brandweer, medische diensten en gemeenten verleende de politie o.a. eerste hulp, verzorgde voedsel- en drinkwatervoorziening, hield toezicht op de ad-hoc mortuaria, zette opvangcentra op en begeleidde evacuaties.²⁵

23 Nationale politieverantwoordelijkheid in stedelijke en grootstedelijke gebieden. Ondersteunt de *Policía Local*.
24 Lokale politieverantwoordelijkheid binnen gemeentelijke grenzen.
25 Jesús Carbonell, “[València lidera un dispositivo policial que realiza más de 3.000 servicios en las zonas más afectadas por la DANA](#),” Ajuntament De València, 13 november 2024. Zie ook; De Amezá, Alfonso Colorado Casado, Elvira Garrido-Lestache López-Belmonte en Juan Giner Blasco, “[Medical forensic response during the flood in Valencia \(Spain\), October 29th, 2024](#),” Spanish Journal of Legal Medicine, 2025.

Bron afbeelding: Euronews, “[Video. No Comment: Search for survivors under way in Spanish car parks](#),” 5 november 2024.

Risk multipliers:

- ⚠ Door schade aan zendmasten en het elektriciteitsnet vielen communicatielijnen en systemen uit. Dit maakte interne en externe coördinatie binnen de veiligheidskolom zeer ingewikkeld.
- ⚠ De politie zelf kampte met een tekort aan noodgeneratoren en brandstof om operationeel te blijven.
- ⚠ Veel dorpen waren onbereikbaar voor hulpdiensten omdat wegen, bruggen en spoorlijnen simpelweg waren overspoeld.

⚙ Ook het **bergen en identificeren van lichamen** was een intensieve politietaak. De grootste uitdaging was het stroomlijnen van een enorme hoeveelheid identificatie-data, die door verschillende teams en specialisten werd verzameld. Agenten hielpen tot 14 dagen na de ramp bij de identificatie op basis van DNA en postmortale vingerafdrukken, en onderhielden de contacten met familie van de slachtoffers.²⁶

⚙ De optelsom van ‘beschermings’-taken was overweldigend voor de beschikbare capaciteit van de politie en veiligheidspartners. ▶ Sommige mensen moesten dagen- of zelfs wekenlang wachten op hulp. De frustratie onder de bevolking groeide; veel mensen voelden zich in de steek gelaten door de overheid.

“Alleen het volk redt het volk” (Solo el pueblo salva al pueblo).

Bron afbeelding: El País, “Los mensajes de agradecimiento a los voluntarios en Valencia, en imágenes,” 8 november 2024.

²⁶ De Amezuá, Alfonso Colorado Casado, Elvira Garrido-Lestache López-Belmonte en Juan Giner Blasco, “Medical forensic response during the flood in Valencia (Spain), October 29th, 2024,” Spanish Journal of Legal Medicine, 2025.

⚙ Voor politieagenten, die niet specifiek zijn getraind voor dergelijke reddingsacties en bergingstaken, **was de psychische druk ook immens**, o.a. door de confrontatie met grote aantallen dodelijke slachtoffers.

Samenwerking in de maatschappij

De periode na de natuurramp werd, ondanks de maatschappelijke spanning, ook gekenmerkt door enorme solidariteit. Zo’n **50.000 vrijwilligers** reisden naar Valencia om te helpen met het opruimen van straten en huizen en het inzamelen van eerste levensbehoeften. In de beginfase was vrijwillige inzet ook nuttig voor politietaken, zoals het regelen van het verkeer. Tegelijkertijd bleek het coördineren van zo’n grote groep vrijwilligers een uitdaging voor de politie en zette het extra druk op de beperkte slaapplaatsen en voedselvoorziening.

⚙ Uiteindelijk had de politie minder behoefte aan extra mensen, en juist meer aan zwaar materieel van defensie of civiele partijen om puin en voertuigen te verwijderen. Ook bleek de inzet van **drones** essentieel om vermisten te vinden op moeilijk bereikbare plekken, zoals de zuidelijke lagune en parkeergarages.

▶ Binnen de politie werd zo praktisch mogelijk gewerkt om de maatschappelijke cascade-effecten te beperken. Voertuigen die naar het rampgebied gingen, namen standaard water, voedsel en basisbescherming mee, zoals laarzen en handschoenen voor vrijwilligers en inwoners.²⁷

²⁷ Interview inzicht.

Begrenzen – Implicaties handhaving en opsporing

Politietaken

Policía Nacional	⊙ Patrouilleren
Policía Local / Municipal	⊙ Krakers uitzetten
	⊙ Plunderaars oppakken
	⊙ Illegale opkoop/fraude tegengaan
	⊙ Openbare ordehandhaving protesten
Guardia Civil	- Ondersteuning bovenstaande politietaken.

Criminaliteit

Terwijl politieagenten nog de handen vol hadden aan het zoeken naar slachtoffers, nam opportunistische criminaliteit in Valencia toe.

Plunderingen

Door beschadigde infrastructuur en een overbelaste politie bleven veel winkelgebieden grotendeels onbewaakt. Dit leidde tot georganiseerde plunderingen van o.a. elektronica, cosmetica en sportschoenen.²⁸ Diefstal uit supermarkten werd, vanwege de omstandigheden, vaker gedoogd. In de eerste 48 uur werden 43 personen gearresteerd; een onbekend aantal daders kon niet worden aangehouden.²⁹

Na zes dagen deed in Paiporta, de zwaarst getroffen buitenwijk van Valencia, de straatverlichting het nog steeds niet. Om verdere plunderingen en overvallen te voorkomen, namen inwoners het initiatief in eigen hand door in kleine groepen de straten te patrouilleren als ‘burgerwacht’. Gewapend met stokken en tuingereedschap handelden zij vanuit de overtuiging dat de politie de openbare veiligheid op dat moment niet kon waarborgen.

28 Comisión De Investigación, “[Cortes Generales Diario De Sesiones Senado: XV Legislatura](#),” 18 december 2025.

29 David Latona en Horaci García, “[Vigilante groups patrol Spain’s flood-hit Paiporta by night](#),” Reuters, 5 november 2024.

Risk multiplier: De straten zijn onverlicht, liggen vol puin en zijn bedekt met een laag vervuild water. Daaronder schuilen gevaren zoals open putten, blootliggende kabels en ziektekiemen. Onder deze omstandigheden moet de politie ’s nachts patrouilleren, met zeer beperkte middelen en capaciteit.

Bron afbeelding: David Latona en Horaci García, “[Vigilante groups patrol Spain’s flood-hit Paiporta by night](#),” Reuters, 5 november 2024.

Hoewel handhaving van plunderingen deel was van de **voorzien operationele taken**, was de capaciteit in de eerste 72 uur té beperkt om effectief op te treden. Na twee dagen werd opgeschaald met federale en regionale versterking. Hierdoor slaagde de politie erin het aantal plunderingen terug te dringen, voornamelijk door intensief te surveilleren in de getroffen wijken.³⁰ In de eerste week na de storm zijn meer dan **170 mensen opgepakt** voor diefstal van waardevolle spullen.³¹

30 Jesús Carbonell, “[València lidera un dispositivo policial que realiza más de 3.000 servicios en las zonas más afectadas por la DANA](#),” Ajuntament De València, 13 november 2024.

31 David Latona en Horaci García, “[Vigilante groups patrol Spain’s flood-hit Paiporta by night](#),” Reuters, 5 november 2024.

Krakers

Een ander direct risico was de toename van illegale woningbezettingen. Handhaving hierop was vooral in de eerste **48 uur cruciaal**. Volgens de Spaanse wet is er alleen binnen dit tijdsbestek sprake van ‘heterdaad’, waarbij directe ontruiming mogelijk is; na dit termijn genieten krakers grondwettelijke bescherming.³²

Fraude

In de herstelfase verschoof het criminaliteitspatroon naar vormen van fraude. Dit uitte zich onder meer in:

- ⊙ Malafide bouwbedrijven: Oplichters boden reparaties tegen lage prijzen aan, die vervolgens niet of maar deels werden uitgevoerd.³³
- ⊙ Heling en oplichting: Door het tekort aan auto's ontstond een handel in tweedehands voertuigen. Hierbij zaten ook gestolen onderdelen en voertuigen, of auto's met verborgen gebreken. Om fraude tegen te gaan, werd een officieel register opgezet van alle voertuigen die als ‘getroffen door DANA’ waren aangemerkt.³⁴
- ⊙ Cybercriminaliteit: De *Policía Nacional* richtte zich op het tegengaan van phishing-campagnes en frauduleuze websites die zich voordeden als officiële hulporganisaties om donaties en inzamelingsgeld te stelen.³⁵

³² Interview inzicht. In de Nederlandse context is directe ontruiming, net als in Spanje, alleen mogelijk bij ontdekking op heterdaad zolang krakers nog geen huisrecht hebben gevestigd, óf wanneer er sprake is van actuele huisvredebreuk in een pand dat de eigenaar zelf in gebruik heeft. Omdat krakers er alles aan doen om dit huisrecht snel te claimen, verschuift de situatie na die eerste kritieke fase vaak naar een traject van bemiddeling of een verplichte procedure via de rechter. Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC). [“Nieuwe Wet handhaving kraakverbod: niet vaker, wel sneller ontruiming panden”](#), 26 november 2024.

³³ Carlos Márquez Daniel, [“María Eugènia Gay: “Dentro de tres años, Sarrià-Sant Gervasi tendrá 200 viviendas públicas más,”](#) La Vanguardia, 1 april 2026.

³⁴ RTVE, [“La DGT habilita un buscador de 2.500 vehículos afectados por la DANA en vías interurbanas,”](#) 15 november 2024.

³⁵ Cristina Chacón, [“Bloqueada la web ayudavalencia.es por indicios de fraude,”](#) ValenciaExtra, 8 november 2024.

Onrust en protesten

Bron afbeelding: La Vanguardia, [“La policía antidisturbios camina junto a un graffiti que dice “asesinos” durante pequeños enfrentamientos tras la protesta pacífica organizada en Valencia”](#), Emilio Morenatti / Ap-LaPresse, 10 november 2024.

Onvrede over de gebrekkige waarschuwingen en de trage overheidsrespons leidde in de maand na de ramp herhaaldelijk tot protesten tegen de overheid en de Valenciaanse president Mazón, waarbij de politie meermaals op grote schaal moest optreden.³⁶ Op 3 november moest de politie ingrijpen toen een grote groep demonstranten zich verzamelde bij het bezoek van het Spaanse koningspaar en de minister-president. Omdat er modder en andere voorwerpen werden gegooid, moest het bezoek vroegtijdig worden stopgezet.³⁷ Op 9 november vond weer een groot protest plaats met 130.000 mensen, waarbij meerdere confrontaties tussen demonstranten en politie plaatsvonden. Later moest ook de Spaanse ME hierbij ingrijpen, waarbij 31 politieagenten gewond raakten.³⁸

Mis- en desinformatie

Rondom de ramp in Valencia was ook de enorme hoeveelheid mis- en desinformatie opvallend. Deze varieerde van onjuiste slachtofferaantallen en vermeende dambreuken, tot uitgebreide complottheorieën over weermodificatie door de Verenigde Staten of Marokko.³⁹

Voor de politie vormde de golf aan **'fake news' een uitdaging bij de duiding van de situatie**. In een viraal TikTok-bericht werd bijvoorbeeld beweerd dat er nog duizenden slachtoffers vastzaten in de parkeergarage van de *Bonaire Shopping Mall*. Het leidde tot een grootschalige reddingsoperatie door de politie. Bij nadere inspectie bleken er uiteindelijk maar twintig voertuigen te staan en werden er geen slachtoffers aangetroffen.⁴⁰ Hier fungeerde mis- en desinformatie dus als risk multiplier .

Hoewel de oorsprong van misinformatie rondom de ramp lastig vast te stellen is, zijn bepaalde verhalen **herleid tot pro-Russische actoren**. Door nepnieuws en theorieën te verspreiden, speelden deze actoren doelbewust in op wantrouwen en onrust binnen de bevolking. Het idee was te benadrukken dat Spanje in bestuurlijke chaos verkeerde, om zo de nationale eenheid te breken en het draagvlak voor de steun aan Oekraïne te ondermijnen.⁴¹

36 Miral de Bruijne, "[Onvrede over de Spaanse politiek na natuurramp: hoe kon dit zo mislopen?](#)," NOS, 9 november 2024.

37 DW, "[Spain: Angry reception as king visits flood-hit Valencia](#)," 3 november 2024.

38 BBC, "[Over 100,000 people protest in Valencia over floods](#)," 10 november 2024.

39 European Digital Media Observatory, "[Floods in Valencia: main disinformation narratives and phenomena](#)," 4 november 2024.

40 Ashifa Kassam, "['It can lead to chaos': false claims and hoaxes surge as Spain's floods recede](#)," The Guardian, 7 november 2024.

41 Ministerio de la Presidencia, Justicia y Relaciones con las Cortes, "[Informe Anual de Seguridad Nacional 2024](#)," p.99, 2024.

Samengevat: Overstroming in Valencia

Uitzonderlijke Situatie

- Onverwachte 'Regenbom';
- Noodalarm te laat ingezet, waardoor mensen overvallen werden door het water;
- Enorme impact;
 - 229 doden
 - 15.000 mensen ontheemd
 - 1.000.000 mensen getroffen
 - 140.000 auto's geborgen
 - 64.000 bedrijven getroffen

Grootsschalige politie-inzet

- Grootste militaire inzet in vreedetijd;
- Inzet en samenwerking tussen eenheden:
 - 9.700 regionale politie
 - 4.400 federale politie
 - 5.200 Guardia Civil
 - 34.000 militairen
 - 150 internationale specialisten
- Ook getroffen agenten en duizenden vrijwilligers hielpen mee.

Takenpakket politie

- Wekenlang 24/7 onafgebroken diensten;
 - Verkeersbegeleiding, afsluiten en vrijmaken wegen
 - Opsporing vermisten en reddingsacties
 - Eerste hulp en water/ voedselvoorziening
 - Evacuatie begeleiden
 - Identificeren/Bergen van lichamen
- Pas na een jaar weer reguliere politie-inzet.

Complexe nasleep

- Herhaaldelijk protsenten waarvan één met 130.000 demonstranten
- Uitgebreide mis- en des informatie
 - Moeilijk om situatie te duiden
 - Bepaalde verhalen herleid tot pro-Russische actoren.
- Fraudeurs maakten misbruik van de situatie:
 - Malafide bouwbedrijven
 - Phishing en fraude bij hulporganisaties.

Criminaliteit

- Direct na de ramp nam de criminaliteit toe; met name opportunistische plunderingen van onbewaakte winkels (zowel luxegoederen als levensmiddelen)
- 170 mensen werden opgepakt;
- Op eigen initiatief patrouilleren burgers de straten als 'burgerwacht';
- De politie moest ook handhaven op krakers van leegstaande panden.

Complexe uitdagingen

- Het getroffen gebied was enorm, 300km²;
- Dorpen waren moeilijk bereikbaar door kapotte wegen, bruggen en spoorlijnen;
- Schade aan elektriciteitsnet en zendmasten, bemoeilijkt coördinatie en interne communicatie,
- Tekort aan noodgeneratoren;
- Gezondheidsrisico's door problemen met rioleering en stilstaand water.

Bosbrand in Portugal

In 2017 werd Portugal getroffen door een reeks grote bosbranden. Hoewel het land vaker kampt met natuurbranden, was de schaal van deze zomer uitzonderlijk: meer dan 200.000 hectare ging in vlammen op. Het absolute dieptepunt voltrok zich op 17 juni bij het stadje Pedrógão Grande. Daar leidde een fatale samenloop van natuurlijke factoren en menselijke omstandigheden tot een vuurzee waaruit ontsnappen onmogelijk was – 66 mensen kwamen hierbij om.

De tragedie maakte op pijnlijke wijze duidelijk hoe cruciaal taken zoals crisisbeheersing, evacuatie- en verkeersmanagement zijn, en legde met name de kwetsbaarheid van de coördinatie en communicatiesystemen bloot.

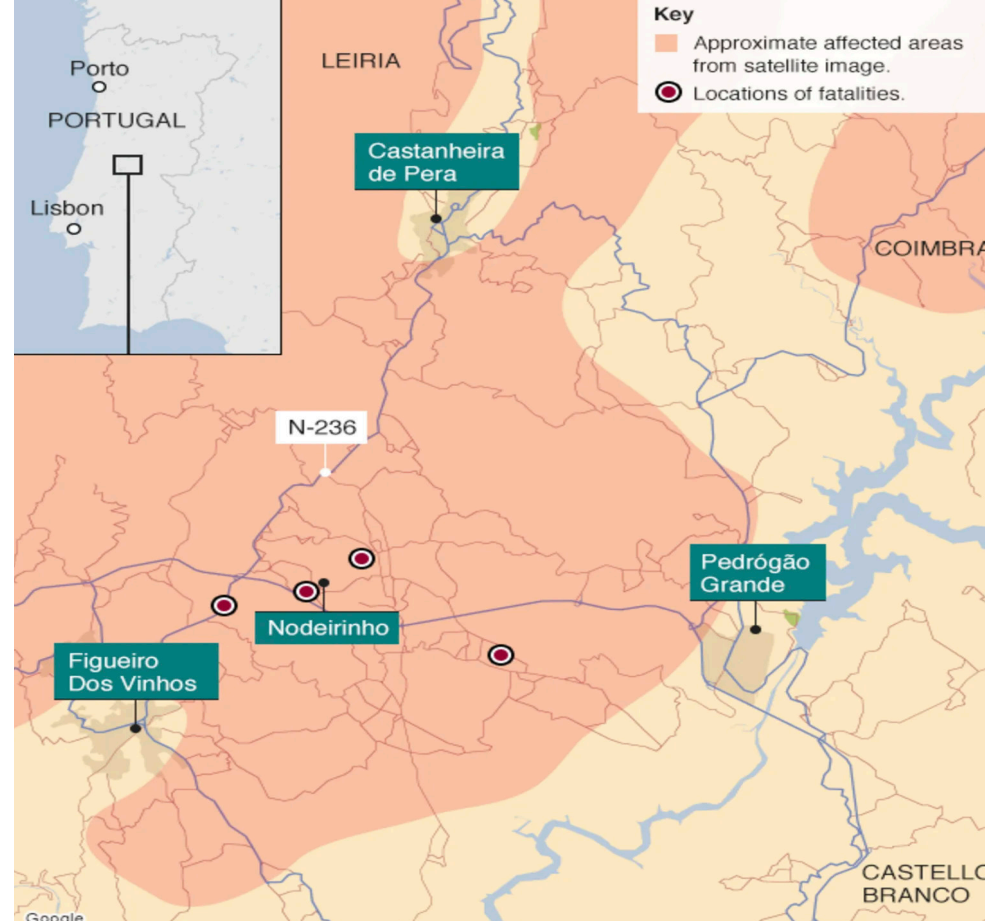
Bron afbeelding: Reuters

Context: wat ging er mis op 17 juni 2017?

Juni 2017 was een zeer droge maand in het Portugese binnenland, met gemiddelde temperaturen boven de 35 °C. De combinatie van extreme hitte, het bergachtige landschap en dichte bossen vol brandbare eucalyptus- en dennenbomen⁴² vormde een explosief risico op natuurbranden.

Op zaterdag 17 juni ontstonden in de gemeente Pedrógão Grande ten minste vijf verschillende brandhaarden. Rond 15:00 uur brak brand uit in *Escalos Fundeiros*, vermoedelijk omdat een elektriciteitskabel in contact was gekomen met de droge begroeiing.⁴² Hoewel het gevaar van deze brand direct werd ingezien, kon de brandweer met de beperkt beschikbare middelen het vuur nog niet onder controle krijgen. Ondertussen werd de brand bij Regadas juist onderschat.

Vanaf 18:00 uur verslechterde de situatie plotseling door een droge onweersbui⁴³ met krachtige valwinden. Tussen 19:30 en 20:30 uur ging het definitief mis toen de verschillende brandhaarden met elkaar **versmolten**. Dit resulteerde tussen 20:00 en 21:30 uur in een razende vuurzee. **Tegen die tijd was de situatie zo geëscaleerd dat het zowel voor blussen als voor een veilige evacuatie te laat was.**

Omvang van de branden op 17 juni, inclusief drie belangrijke ontstekingspunten en de locaties waar slachtoffers zijn gevallen.

Bron afbeelding: Mia Alberti, "Portugal's wildfire that broke a community," BBC, 15 juni 2018.

42 Deze begroeiing was niet goed bijgehouden. Na deze ramp werd er strenger toegezien op bosbrandbeheer en regels rondom begroeiing naast de openbare weg. Minstens 10 meter aan beide kanten moet worden vrijgehouden.

43 Domingos Xavier Viegas, "O Complexo De Incêndios De Pedrógão Grande E Concelhos Limitrofes, Iniciado A 17 De Junho De 2017," Centro de Estudos sobre Incêndios Florestais, oktober 2017.

44 Een fenomeen waarbij de regen uit de onweersbui verdampt voor het de grond raakt, met groot risico voor brandvorming.

Beschermen – implicaties crisisbeheersing en noodhulp

Politietaken

Guardia Nacional Republicana (GNR) ⁴⁵	⊙ Hulpverlening en rampenondersteuning, bescherming van de bevolking⁴⁶ ⊙ Natuurbescherming en milieutoezicht⁴⁷ ⊙ Verkeersveiligheid ⊙ Evacuaties
Polícia Judiciária (PJ)	⊙ Onderzoek bij fraude / brandstichting

Veiligheidsautoriteiten, brandweer en hulporganisaties werkten samen onder coördinatie van de Operationele Commandopost (PCO).

 De ramp in Pedrógão Grande begon met een fatale inschattingsfout: tussen 15:00 en 18:00 uur werden zware blusmiddelen (zoals een blusvliegtuig) niet ingezet. Dorpen waren al snel moeilijk bereikbaar en ondanks de opschaling lukte het door **communicatieproblemen** binnen de commandostructuur niet om deze middelen in te zetten voor reddingsoperaties en de bescherming van huizen.⁴⁸

Crisiscommunicatie en verkeersveiligheid

Risk multiplier: Het telefoon en radiosysteem bezweek onder de hitte en de drukte van oproepen. Zonder back-up zorgde dit voor problemen in de afstemming binnen de commandostructuur en grote problemen voor burgers bij het inschakelen van hulpdiensten.

Uiteindelijk ging het vreselijk mis. Omdat er geen duidelijke instructies of hulp kwamen en het vuur onvoorspelbaar was, gingen veel mensen op eigen initiatief op de vlucht. Onderweg werden zij ingehaald door de rook, vlammen en extreme hitte. Op de niet afgesloten N236-1, later de ‘weg des doods’ genoemd, kwamen tientallen mensen om het leven in hun auto’s. In totaal vielen er 66 doden, bijna allemaal onderweg: slechts vier mensen stierven in hun eigen huis.⁴⁹

In sommige gevallen zou het veiliger zijn geweest om thuis te blijven. **Tijdige evacuatie en communicatie hadden in ieder geval levens kunnen redden.** Ook had een beter overzicht van de situatie – bijvoorbeeld door nauwere afstemming met brandexperts – de beslissingen van het commandocentrum kunnen verbeteren.

Evacuatie

De politie (Guardia Nacional Republicana - GNR) speelde een cruciale rol bij de evacuatie van woningen en dorpen. Ook dit was een uitdaging om af te stemmen binnen het commandocentrum. Door de razendsnelle verspreiding van het vuur ontstonden chaotische situaties en kwam er een enorme stroom aan noodoproepen binnen.⁵⁰

Soms weigerden inwoners hun huis te verlaten, bijvoorbeeld omdat ze hun bezittingen niet wilden achterlaten of omdat zij bang waren dat vluchten gevaarlijk zou zijn. **In sommige gevallen zag de GNR zich genoodzaakt dwang te gebruiken om bewoners hun huis te laten verlaten.**⁵¹

45 Militaire politie, met name verantwoordelijkheid voor civiele bescherming in landelijke gebieden.

46 Met name de gespecialiseerde eenheden van de Emergência de Proteção e Socorro (UEPS). Dit is de afdeling met specifieke expertise over bosbranden en de verantwoordelijkheid voor civiele bescherming.

47 Met name de Serviço de Proteção da Natureza e do Ambiente (SEPNA). Dit is de gespecialiseerde milieu-afdeling van de Guarda Nacional Republicana (GNR).

48 Domingos Xavier Viegas, “O Complexo De Incêndios De Pedrógão Grande E Concelhos Limitrofes, Iniciado A 17 De Junho De 2017,” Centro de Estudos sobre Incêndios Florestais, oktober 2017.

49 Comissão Técnica Independente, “Avaliação Dos Incêndios Ocorridos Entre 14 E 16 De Outubro De 2017 Em Portugal Continental: Relatório Final,” Relatórios, Pareceres en Audições Das Comissões Parlamentares, maart 2018.

50 Comissão Técnica Independente, “Avaliação Dos Incêndios Ocorridos Entre 14 E 16 De Outubro De 2017 Em Portugal Continental: Relatório Final,” Relatórios, Pareceres en Audições Das Comissões Parlamentares, maart 2018.

51 Interview inzicht.

Bron afbeelding: Correio da Manhã, “Lançado concurso para a construção do memorial às vítimas do incêndio de Pedrógão Grande - Portugal - Correio da Manhã”, FOTO: Carlos Barroso

Na 22:30 uur werd duidelijk dat er mogelijk een groot aantal mensen was omgekomen. Toch werd er geen grootschalige reddingsactie meer opgezet. Mogelijk had een snellere en beter georganiseerde hulpverlening op dat moment nog levens kunnen redden.

Maatschappelijke impact

66 doden

253 gewonden

485 huizen verwoest

53.000 ha afgebrand (20.000 ha bos)

2.018 boeren getroffen (€21 mln schade)

49 bedrijven getroffen (€31 mln schade)

De ramp had een enorme impact op de lokale bevolking en de bredere maatschappij. Naast 66 doden werden 485 huizen verwoest en vele (boeren) bedrijven getroffen, met grote en langdurige economische schade tot gevolg. Daarnaast was het trauma groot en was er veel onvrede onder bewoners over de crisisaanpak, met name over de gebrekkige communicatie en het niet afsluiten van de weg.⁵²

Na de branden in Pedrógão Grande is in 2018 het Portugese programma ‘**Veilige Dorpen, Veilige Burgers**’ gestart om de zelfredzaamheid in risicogebieden te vergroten.⁵³ Politie en veiligheidspartners trainen hierbij lokale bewoners als ‘veiligheidsagenten’, omdat zij als vertrouwd gezicht binnen de gemeenschap meer gezag hebben tijdens een crisis. De aanpak is praktisch: er worden evacuatieplannen opgesteld, schuilplaatsen ingericht en (evacuatie) oefeningen gehouden. Bewoners ontvangen ook evacuatiekits (met o.a. een radio en EHBO-set). Het idee is dat burgers in de deelnemende dorpen hierdoor rustiger en gecoördineerder handelen bij noodsituaties.⁵⁴

52 Marina Watson Peláez, “[Portugal: public anger mounts over government response to deadly wildfires](#),” Equal Times, 17 januari 2018.

53 Oliveira, João Carlos Hermenegildo, “[Rede Primária de Faixas de Gestão de Combustível: Análise Espacial à Eficácia na Contenção de Incêndios Rurais em Portugal](#),” Universidade NOVA de Lisboa, 2025.

54 Centro de Estudos de Incêndios Florestais da Universidade de Coimbra, Estrutura de Missão para a Instalação do Sistema de Gestão Integrada de Fogos Rurais, Guarda Nacional Republicana en Instituto da Conservação da Natureza e Florestas. “[Aldeia Segura, Pessoas Seguras – Guia de Apoio à Implementação](#),” Autoridade Nacional de Proteção Civil, april 2018. Zie ook; UCP Knowledge Network, “[Safe Village, Safe People: Working with the local community](#),” 22 januari 2024.

Begrenzen – Implicaties handhaving en opsporing

Opsporen, bergen en identificatie van slachtoffers

Vanaf de ochtend van 18 juni werden vanuit het commandocentrum verschillende operationele cellen geactiveerd. Deze teams richtten zich buiten brandbestrijding specifiek op de **berging van lichamen en psychologische ondersteuning**.⁵⁵ Door een gebrek aan capaciteit en communicatie ontstonden de volgende knelpunten:

- ⊙ Er was onvoldoende capaciteit en ondersteuning voor het markeren en afschermen van slachtoffers op de openbare weg.
- ⊙ Hoewel de justitiële politie (Policia Judiciária) direct aanwezig was, arriveerde het forensisch laboratorium (IML) pas na een aantal uur op de ramplocatie.
- ⊙ Het IML was niet voorbereid op/geïnformeerd over de omvang van de ramp; er was een tekort aan essentieel materiaal, waaronder lijkzakken.
- ⊙ Het transport van slachtoffers verliep ook moeizaam. Door een gebrek aan geschikte middelen werd zelfs overwogen om lichamen in de open laadbak van pick-ups te vervoeren.

Fraude

Tijdens de herstelfase verschoof de politiefocus naar fraude met het Revita herstelfonds, het wederopbouwbudget van de Portugese overheid. Onderzoek door de Polícia Judiciária (PJ) wees uit dat er voor ruim een half miljoen euro aan noodhulp was gefraudeerd. **Er werd bijvoorbeeld gesjoemeld met belastingadressen en er zijn subsidies aangevraagd voor panden die al vóór de branden leegstonden of gesloopt waren.** De opsporing door de justitiële politie leidde tot huiszoekingen en de identificatie van 44 verdachten⁵⁶, waaronder lokale raadsleden en een burgemeester. Zij worden beschuldigd van machtsmisbruik en het vervalsen van overheidsdocumenten om onterechte claims goed te keuren.⁵⁷

⁵⁵ Hoewel dit in essentie geen opsporingstaken zijn, is dit aspect in het onderzoek meegenomen omdat uit interviews een duidelijke link met de opsporingscapaciteit naar voren kwam.

⁵⁶ Valentina Marcelino, “[Fraude nas casas de Pedrógão. 44 arguidos em investigação da PJ](#),” *Diário-De-Notícias*, 1 juli 2019.

⁵⁷ RTP, “[Pedrógão. Autarcas e proprietários entre os acusados de fraude](#),” 6 juli 2019.

Samengevat: Bosbranden in Portugal

Uitzonderlijke Situatie

- Explosief risico voor op bosbranden, door:
 - langdurige droogte,
 - gemiddelde temperaturen boven 35°C
 - en dichte bebossing.
- Er ontstonden tenminste **5 brandhaarden**;
- Een 'droge onweersbui' katalyseerde deze tot een razende vuurzee;
- De brandweer had maar beperkte middelen om de brand onder controle te krijgen.

Takenpakket politie

- Hulpverlening en rampenondersteuning
- Reddingsacties
- Verkeersveiligheid
- Evacuaties
- Identificatie en bergen lichamen
- Onderzoek bij fraude / brandstichting.

Complexe uitdagingen

- Hulp was vertraagd door miscommunicatie in de commandostructuur
- Dorpen waren al snel moeilijk bereikbaar en mensen vertrokken op eigen initiatief;
 - Vluchtende burgers kwamen om het leven op een niet afgesloten '**weg des doods**'
- De politie was genooddaakt dwang te gebruiken bij evacuaties.

Complexe nasleep

- Specifieke eenheden zetten zich in voor berging van de lichamen en psychologische ondersteuning, maar er was:
 - **Onvoldoende capaciteit en materiaal**
 - Transport lichamen verliep moeizaam
- Tijdens de herstelfase verschoof de politie-focus naar fraude;
- Voor een half miljoen euro aan noodhulp is gefraudeerd, bij o.a. subsidieaanvragen.

Maatschappelijke gevolgen

- De ramp had een enorme impact op de lokale bevolking en de bredere maatschappij;
- Grote en langdurige economische schade;
- Naast het trauma was er veel onvrede onder de bevolking;
- Als gevolg van de ramp werd het programma '**Veilige Dorpen, Veilige Burgers**' gestart om de zelfredzaamheid van burgers risicogebieden te vergroten.

Effecten

- 2.018 boeren getroffen (€21 mln schade)
- 49 bedrijven getroffen (€31 mln schade)
- 53.000 ha afgebrand
- 485 huizen verwoest
- **66 doden**
- 253 gewonden

Droogte in Frankrijk

De zomer van 2022 was de droogste ooit gemeten in Frankrijk. In vrijwel het hele binnenland golden strenge waterbeperkingen. De Franse milieupolitie startte een nationale handhavingscampagne gericht op alle watergebruikers. In totaal werden meer dan 10.000 controles uitgevoerd en 835 gerechtelijke procedures gestart.

Tegelijkertijd ging de waterschaarste gepaard met maatschappelijke onrust over de verdeling van water tussen industrie, landbouw en huishoudens. In dit kader ontstonden in zowel 2022 als 2023 hevige protesten tegen industriële waterprojecten, waaronder de bouw van zogenaemde 'megabassins'. Deze protesten leidden meerdere keren tot gewelddadige confrontaties tussen demonstranten en de politie.

Deze casus laat zien hoe langdurig extreem weer het politiewerk kan compliceren, evenals de uitdagingen die ontstaan bij de omgang met klimaatprotesten en bredere maatschappelijke spanningen.

Bron afbeelding: Reuters

Context: de Franse watercrisis van 2022

Frankrijk beleefde in 2022 de droogste zomer sinds 1959. Door een uitzonderlijk droge winter, een droog voorjaar en drie opeenvolgende hittegolven in de zomer raakten de watervoorraden bijna volledig uitgeput. Rivieren vielen droog en de grondwaterstand daalde tot een kritiek niveau.⁵⁸

Maatschappelijke impact

93 departementen onder restricties

19 miljoen mensen getroffen

€5 miljard euro geschatte schade

Meer dan 1.000 gemeenten troffen noodmaatregelen om de drinkwatervoorziening op peil te houden, op basis van verschillende alarmfases (zie box 2)⁵⁹. Hierbij stelt de prefect (regionale bestuurder) de restricties per departement vast, waarna gemeenten en politie toezien op de uitvoering en handhaving ervan.

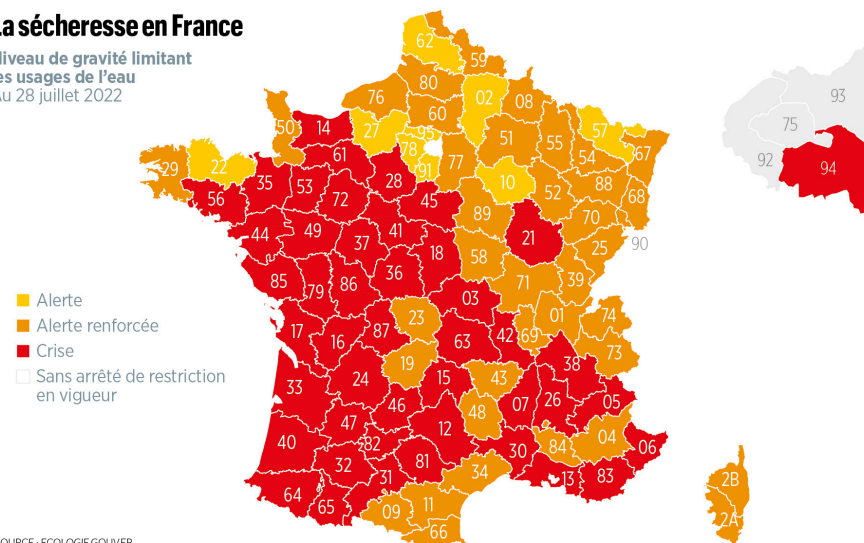
In augustus escaleerde de situatie snel: **het aantal departementen in 'crisis' steeg naar 78. De restricties troffen in totaal 19 miljoen mensen en kostten ruim 589 miljoen euro.**⁶⁰

Vanwege de ernst van de situatie richtte premier Borne op 5 augustus ook een interministeriële crisiseenheid op, die zich onder andere bezighield met de noodvoorziening van

drinkwater voor gemeenten, de watervoorraad voor de energieproductie en de landbouw, en het coördineren van de landelijke hulpverlening.⁶¹

La sécheresse en France

Niveau de gravité limitant les usages de l'eau
Au 28 juillet 2022

SOURCE: ECOLOGIE.GOUV.FR

Bron afbeelding: Lucas Morlier, "Restrictions d'eau: ce qui est autorisé (ou pas) durant cet épisode de sécheresse," *Le Parisien*, 12 augustus 2022

De gevolgen van de droogte waren in de hele samenleving voelbaar. De landbouw werd getroffen door mislukte oogsten en voertekorten, terwijl fabrieken hun productie moesten stilleggen door watergebrek. Ook de energievoorziening stond onder druk: waterkrachtcentrales produceerden minder en kerncentrales hadden moeite hun reactoren te koelen. **Daarnaast veroorzaakte de droogte grote bosbranden** en schade aan woningen door bodemverzakkingen. De totale kosten worden op meer dan 5,6 miljard euro geschat.⁶²

58 Simon Mittelberger, Jean-Michel Soubeyrou en Lauriane Batté, "La sécheresse 2022 en France : retour vers le futur," *LHB Hydrosience Journal*, 20 februari 2024. Zie ook; Audrey Garric, "This has been France's second hottest summer on record, according to Météo-France," *Le Monde*, 31 augustus 2022.

59 Ministère de la Transition Écologique et de la Cohésion des Territoires, "Guide circulaire de mise en œuvre des mesures de restriction des usages de l'eau en période de sécheresse," Service Public / Direction de l'information légale et administrative (Premier ministre), "Sécheresse - Êtes-vous concerné par des restrictions d'eau ?," 7 juli 2025

60 Ministères Aménagement du Territoire Transition Écologique, "Sécheresse de 2022 : des coûts estimés à plus de 5 milliards d'euros," april 2025.

61 Franse Overheid, "Sécheresse : activation de la cellule interministérielle de crise," 5 augustus 2022.

62 Ministères Aménagement du Territoire Transition Écologique, "Sécheresse de 2022 : des coûts estimés à plus de 5 milliards d'euros," april 2025.

Box 2. Alarmfases waterrestricties in Frankrijk

Niveau 1 - Vigilance (waakzaamheid): Er gelden nog geen wettelijke beperkingen, maar burgers en bedrijven worden opgeroepen om vrijwillig water te besparen.

Niveau 2 - Alerte (alarm – code geel): Op dit niveau gelden de eerste officiële beperkingen. Het wassen van auto's buiten professionele wasstraten en het vullen van zwembaden is bijvoorbeeld verboden. Ook het besproeien van tuinen en landbouwgrond is overdag niet toegestaan.

Niveau 3 - Alerte renforcée (versterkt alarm – code oranje): De maatregelen worden aangescherpt. Het reinigen van wegen, gevels en terrassen is verboden en tuinen mogen niet meer worden besproeid. Alleen moestuinen mogen ('s avonds) nog beperkt water krijgen.

Niveau 4 - Crise (crisis – code rood): Dit is het hoogste restrictieniveau. Water mag dan alleen nog worden gebruikt voor vitale behoeften zoals drinkwater, hygiëne en veiligheid. Bijna alle vormen van recreatief en agrarisch watergebruik zijn verboden.

Begrenzen – Implicaties handhaving en opsporing

Politietaken

Office Français de la Biodiversité (OFB)	⊙ Informatiecampagnes over watergebruik bij droogte en technische controles. ⊙ Handhaving waterrestricties en opsporing overtredingen en waterdelicten.
Gendarmerie	⊙ Samenwerking met OFB in handhaving en opsporing en: ⊙ Bewaken de openbare orde bij protesten.
Police Nationale ⁶³	⊙ Bewaken van waterbassins.

Vanaf eind juli 2022 kondigde de Franse minister van Ecologische Transitie een groot-schalige “**droogte controle**” campagne aan. De uitvoering lag bij de milieupolitie van het OFB (zie box 3). Honderden agenten gingen actief patrouilleren om toezicht te houden op het watergebruik en de naleving van sproei- en pompverboden door zowel industrie als burgers.

In regio's waar de restricties nieuw of ongebruikelijk waren, lag de focus eerst op voorlichting.

“De politie is er allereerst om uit te leggen en te onderwijzen” – Directeur OFB, over de campagne van 2022

OFB-agenten controleren een achtertuin – zomer 2022.

Bron afbeelding: Matthieu Lasserre, “Sécheresse : l'Office français de la biodiversité multiplie les contrôles sur la consommation d'eau,” La Croix, 2 augustus 2022.

63 Heeft een beperkte rol, houdt zich met name bezig met politiewerk in stedelijke gebieden.

Maatschappelijke impact

10.700 politiecontroles

835 gerechtelijke procedures

€1500 boete voor burgers

€3000 voor herhaling

€7500 voor bedrijven

Naarmate de campagne vorderde, verschoof de politiefocus naar de handhaving van restricties. **De inzet was groot: in de eerste week werden er al 2.000 controles uitgevoerd - in totaal werden dat er bijna 11.000.**⁶⁴

De meeste mensen hielden zich aan de regels; bij slechts 15% van de controles werd een overtreding vastgesteld. Vaak ging het om onwetendheid en bleef het bij een waarschuwing.

De OFB kan ook boetes opleggen voor overtredingen: € 1.500 voor particulieren, € 3.000 bij herhalingen € 7.500 voor bedrijven.⁶⁵ Bij opzettelijke overtreding van vergunningen, zoals illegale grondwateronttrekking of het overtreden van het waterpeil limiet bij hydrologische installaties, kan dit ook strafrechtelijk worden vervolgd.⁶⁶

64 Office Français de la Biodiversité (OFB), [“Cinq ans de police de l'environnement à l'OFB,”](#) DOC00087174, november 2025.

65 Service Public / Direction de l'information légale et administrative (Premier ministre), [“Sécheresse - Êtes-vous concerné par des restrictions d'eau ?,”](#) 7 juli 2025; en, Direction Départementale des Territoires et de la Mer, [“Arrêté préfectoral n°DDTM-SEMA-2023-0169,”](#) 25 augustus 2023.

66 Interview inzicht.

Maatschappelijke spanning en vandalisme

» De aanhoudende waterrestricties zorgden voor spanningen tussen burgers, landbouw, industrie en toerisme. De verdeling van schaars water leidde tot veel onvrede, vooral door botsende economische belangen. Hoewel er geen sprake was van georganiseerde criminaliteit, uitten deze spanningen zich wel in verzet dat direct impact had op politietaken.

- ⊙ **Waterdiefstal** (Ardèche): In juli 2022 werd 400 kubieke meter water onttrokken uit een retentiebekken⁶⁷ door een lokale motocrossclub voor de organisatie van een festival. De club heeft het water later zelf teruggebracht.⁶⁸
- ⊙ **Vandalisme aan jacuzzi's** (Vogezes): Als protest tegen het hoge waterverbruik in de toeristische sector werden in de Vogezes meerdere jacuzzi's vernield. De actievoerders lieten de duidelijke boodschap achter: “Water is om te drinken”.⁶⁹
- ⊙ **Vernielingen op golfbanen** (Toulouse): Ook golfbanen werden doelwit van protestacties vanwege hun uitzonderingspositie tijdens de droogte. Actiegroepen metselden de holes dicht om aandacht te vragen voor het “onnodige” waterverbruik voor recreatie.⁷⁰

67 Een speciaal aangelegd gebied dat tijdelijk overtollig water opvangt.

68 Anne-Fleur Bost, Anthony Villeneuve, Manuel Armand, Frédéric Zabalza, Yan Gauchard, Stéphane Foucart en Gilles Rof, [“Drought in France: Tensions rise as rivers run dry,”](#) Le Monde, 14 augustus 2022

69 Laura Wojcik, [“Ils ont raison de percer les jacuzzis !: dans les Vosges, la bataille de l'eau s'envenime,”](#) Le Parisien, 11 augustus 2022.

70 Merlyn Thomas, [“Climate activists fill golf holes with cement after water ban exemption,”](#) BBC, 13 augustus 2022.

Box 3. Een milieupolitie voor waterhandhaving

In Frankrijk bestaat sinds 2020 een speciale milieupolitie: het Office Français de la Biodiversité (OFB). Deze unieke overheidsdienst combineert technische kennis van water- en milieubeheer met politiebevoegdheden. Er zijn ongeveer 1.500 OFB-agenten die, naast waterbeheer, ook verantwoordelijk zijn voor de bescherming van biodiversiteit en het milieu. Hierdoor worden reguliere politiediensten ontlast, zodat zij zich kunnen blijven focussen op hun eigen kerntaken.

⊙ Toezicht op watergebruik

OFB-inspecteurs controleren het hele jaar door of bedrijven en particulieren zich houden aan milieuregels en vergunningen (bijvoorbeeld voor het oppompen van grondwater of het handhaven van afgesproken waterpeilen bij hydrologische installaties). Tijdens droogteperiodes ligt de nadruk op het naleven van waterbeperkingen.

⊙ Preventie en advies

De OFB adviseert ook, op verzoek van de overheid, over de impact van watergebruik, volgens het principe: vermijden, verminderen, compenseren.

⊙ Handhaving

Inspecteurs controleren of opgelegde maatregelen worden nageleefd en kunnen overtredingen opsporen, vaststellen en bestraffen.

⊙ Samenwerking

De OFB werkt nauw samen met andere politiediensten, met name de Gendarmerie.

- ⊙ **Sabotage van sluizen** (Canal du Midi): In verschillende gevallen werden sluizen gesaboteerd, waardoor het bootverkeer stil kwam te liggen. Bij het openen van sluizen gaat een aanzienlijke hoeveelheid water verloren dat boeren liever voor landbouwirrigatie gebruiken.

De politiepatrouilles langs het kanaal moesten hiervoor worden opgevoerd.⁷¹

71 Fabrice Dubault, "Canal du Midi : 3 écluses vandalisées en amont de Carcassonne, la navigation est interrompue," Franceinfo, 9 augustus 2022.

"Irrigatie voor Allen" (Irrigation pour tous) – Leus geschreven de gesaboteerde sluis van het Canal du midi

Bron afbeelding: RTL France op X "Sécheresse : des écluses vandalisées sur le canal du Midi ! Reportage de @patricktejero dans #RTLMatin."

- ⊙ **Waterbassins (Vendée):** In augustus werden waterbassins herhaaldelijk het doelwit van sabotage. Tegenstanders beschouwen deze bassins als een symbool van onrechtvaardig waterbeheer in het voordeel van de landbouwsector. De gendarmerie werd ook hier ingezet om de installaties te beschermen.⁷²

72 Lucile Akrich, "Rétro 2022 : En août, deux bassines vandalisées dans le Sud-Vendée," Le Journal, 31 december 2022.

Cascade: 'Wateroorlog' in Saint-Soline

De polarisatie rondom watergebruik kwam tot een kookpunt rond de bouw van 'mega-bassins': grootschalige industriële waterreservoirs. Hoewel deze projecten door de overheid en de landbouwsector worden gezien als noodzakelijke adaptatie om watertekorten voor boeren te voorkomen, zien tegenstanders het als 'waterroof' door de agrarische industrie ten koste van het ecosysteem. Dit leidde tot felle protesten en gewelddadige confrontaties tussen demonstranten (een mix van bezorgde burgers, klimaatactivisten en publieke figuren) en de politie:

- ⊙ **Oktober 2022:** In oktober 2022 verzamelden 4.000 demonstranten zich in Sainte-Soline bij een 'mega'bassin van bijna 10 hectare groot. De confrontatie met 1.600 gendarmerieagenten liep volledig uit de hand: **40 demonstranten en 61 agenten raakten gewond, waarvan 21 zwaargewond.**⁷³
- ⊙ **Maart 2023:** Despanning bleek niet incidenteel, maar structureel. In maart 2023 vond op dezelfde plek een nog groter protest plaats met naar schatting 6.000 demonstranten (volgens organisatoren zelfs 30.000). Hier stonden dit keer 3.200 agenten, opgeroepen uit 18 gemeenten, tegenover. 200 mensen raakten gewond, waarvan 50 politieagenten. Twee demonstranten raakten in coma.⁷⁴

De gebeurtenissen in Sainte-Soline laten zien hoe waterschaarste kan leiden tot langdurige en complexe veiligheidsvraagstukken. Wat begon als een protest tegen industrieel waterbeheer, onttaardde in een geweldsspiraal waarbij de grenzen van ordehandhaving werden opgezocht. Terwijl demonstranten stenen, vuurwerk en molotovcocktails gebruikten, zette de politie meer dan 5.000 traangasgranaten en rubberen kogels in.⁷⁵ Bodycam-beelden van die dag riepen vragen op over de proportionaliteit van het politieoptreden, waarna een officiële enquête volgde.⁷⁶ Dit staat in contrast met de overheidsreactie, waarbij het

optreden van de klimaatactivisten meermaals als 'eco-terrorisme' werd bestempeld.⁷⁷

 Extreem weer en schaarste zetten op deze manier in toenemende mate de verhoudingen tussen burger, boer, industrie en de overheid op scherp.

Gewelddadige escalatie bij een waterbassin protest - 2023.

Bron afbeelding: Reuters (Yves Herman), "[Protesters clash with the gendarmerie during a demonstration called by the collective 'Bassines Non Merci' against the 'basins' on the construction site of new water storage infrastructure for agricultural irrigation in western France, in Sainte-Soline, France March 25, 2023](#)", 27 maart 2023.

73 Julien Renon, "[Manifestation à Sainte-Soline : les anti-bassines annoncent 50 blessés dans leurs rangs](#)," Le Courrier, 30 oktober 2022.

74 Saskia O'Donoghue, "[Water, a subject at the heart of many violent incidents, according to a recent study](#)," Euronews, 31 augustus 2024.

75 RFI, "[Violences à Sainte-Soline: des vidéos déclenchent une enquête sur les méthodes des forces de l'ordre françaises](#)," 6 november 2025.

76 RFI, "[Violences à Sainte-Soline: des vidéos déclenchent une enquête sur les méthodes des forces de l'ordre françaises](#)," 6 november 2025.

77 Noël Mamère, "[The French government's use of the term 'eco-terrorism' comes across as a declaration of war against environmentalists](#)," Le Monde, 11 november 2022.

Samengevat: Droogte in Frankrijk

Uitzonderlijke Situatie

- Een jaar lange droge periode, met de droogste zomer sinds 1959;
- Meerdere opeenvolgende hittegolven;
- Watervoorraden raakten volledig uitgeput;
- In heel Frankrijk golden **waterbeperkingen**;

Maatschappelijke impact

- Uitzonderlijke maatregelen:
 - 93 departementen onder restricties
 - 19 miljoen mensen getroffen
 - Restricties kosten €589 miljoen euro
- De droogte zorgde voor mislukte **landbouw**, **fabrieken** die productie moesten neerleggen en **energietoevoer** kwam onder druk te staan;
- De totale kosten van de extreme droogte worden geschat op € 5,6 miljard.

Milieupolitie – ‘Office Français de la Biodiversité’ (OFB)

- De OFB is een Franse politie-eenheid voor milieubescherming, die zich bezighoudt met:
 - **Toezicht** houden op watergebruik
 - Preventie- en advies campagnes om waterverbruik te verminderen
 - Handhaven van opgelegde waterbeperkende maatregelen
 - en andere milieumaatregelen.

Maatschappelijke spanning: ‘Wateroorlog’

- Waterbassins als symbool van onrechtvaardig waterbeheer waren herhaaldelijk doelwit van sabotage en demonstraties.
- In Saint-Soline leidde dit tot grote **protesten** en **escalerende** confrontaties met de politie
- In 2022 raakten 61 agenten en 40 demonstranten gewond.
- In 2023 raakten 200 demonstranten en 50 politieagenten gewond.

Maatschappelijke spanning: ‘Vandalisme’

- De waterrestricties veroorzaakten spanningen tussen burgers, landbouw, industrie en toerisme door onvrede over de verdeling van schaars water en economische belangen;
- Geen georganiseerde ondermijning, maar wel:
 - waterdiefstal, uit een retentiebekken,
 - vandalisme aan toeristische jacuzzi's
 - vernielingen van golfbanen
 - sabotage van sluizen.

Takenpakket nationale politie

- Nationale politie-eenheden werken samen met de OFB en zijn verantwoordelijk zijn voor:
 - Handhaven openbare orde
 - Bewaken bij protesten
 - Bewaken van waterbassins.

Deel 2 **Synthese: de veiligheidscontext verandert**

Uit alle drie de casussen blijkt dat extreem weer de veiligheidscontext verandert, met grote gevolgen voor het politiewerk. De veiligheidscontext omvat de gevaren, onzekerheden en omstandigheden die bepalen hoe de politie haar taken kan uitvoeren.

Deel 2 van dit rapport geeft een overzicht van de algemene uitdagingen rond 'beschermen' en 'begrenzen' onder extreme weersomstandigheden. Dit overzicht is gebaseerd op de drie besproken casussen (Spanje, Portugal en Frankrijk) en aangevuld met internationale voorbeelden en literatuur. Daarmee laat het rapport zien dat deze uitdagingen niet op zichzelf staan, maar ook in andere situaties van extreem weer terugkomen.

Tegelijkertijd verandert de veiligheidscontext ook door andere factoren, zoals toenemende geopolitieke spanningen. Extreem weer legt kwetsbaarheden bloot in infrastructuur, digitale systemen en maatschappelijke stabiliteit. Deze kwetsbaarheden kunnen ook door kwaadwillende actoren worden benut. Daarom sluit deel 2 af met een extra hoofdstuk over hybride dreigingen, waarin wordt beschreven hoe deze risico's elkaar kunnen versterken.

Beschermen: Publieke veiligheid & Openbare Orde

Extreem weer zet de maatschappij op scherp en dwingt politie tot een rol in de voorste linie, ongeacht het politiezorgsysteem. Uit de casuïstiek blijkt zelfs dat de politie bij crises vaak de regie voert vanuit haar kernopdracht - het beschermen van mensen en de openbare orde. De kracht van de politie ligt hierbij in de combinatie van directe inzetbaarheid (24/7 paraatheid), de opschaalbare commandostructuur en een diepe lokale verankering. Kennis van het wegen, wijken en kwetsbare punten is onmisbaar voor effectieve noodhulp.⁷⁸

Uitgebreid takenpakket, beperkte capaciteit en ervaring

Tegelijkertijd blijkt uit de internationale voorbeelden dat de politie tijdens extreem weer geconfronteerd wordt met een enorme intensivering én uitbreiding van taken (zie tabel 1, p.32). Hoewel de politie dus verankerd is in crisisbeheersing, lopen bestaande systemen, protocollen en capaciteit vaak vast. Er wordt daarnaast veel gevraagd van medewerkers terwijl ze daar eigenlijk niet goed in getraind of op voorbereid zijn.⁷⁹

- ⊙ De politie fungeert in de praktijk als centrale spil in de uitvoering, met name bij intensieve taken zoals verkeersmanagement, crisiscommunicatie, evacuaties, humanitaire hulp en de coördinatie.⁸⁰ Wanneer de politie door acute overbelasting de regie over crisisbeheersing verliest, kan dit leiden tot verstoring van de openbare orde.⁸¹
- ⊙ Langdurige crises, zoals aanhoudende droogte in Frankrijk, zorgen voor een nieuwe dynamiek. De politie krijgt dan te maken met de handhaving van specifieke noodwetgeving en nieuwe mandaten.

78 Interview inzicht. Zie ook: Pollock, K. (2013). Local Resilience Partnerships and the role of the Police.

79 Blaustein, J., Miccelli, M., Hendy, R., & Burns, K., "[Resilience Policing and Disaster Management during Australia's Black Summer Bushfire Crisis](#)," International Journal of Disaster Risk Reduction, 95, september 2023.

80 A. Malik & C. Bjørnstad, "[Policing, vulnerability and community resilience in response to the climate crisis](#)," Vulnerabilities & Policing Futures Research Centre, september 2025.

81 Blaustein, Jarrett, Clifford Shearing & Maegan Miccelli, "[Adaptive Policing for a Climate Crisis](#)," Policing and Society, juni 2024.

Een 'weerbaarheidsvraagstuk'

Als aanjager van extreem weer vormt klimaatverandering op deze manier steeds meer een strategisch weerbaarheidsvraagstuk⁸² voor politiediensten wereldwijd. Het gaat hierbij niet alleen om continuïteit de samenleving, maar ook om het vermogen van de organisatie om onder druk te blijven functioneren.

- **Op systeemniveau** raakt dit aan het vermogen om effectief op crises te reageren, de balans met reguliere taken te bewaren en na ontregeling snel terug te keren naar normale omstandigheden.
- **Op medewerker-niveau** worden agenten geconfronteerd met nieuwe, soms overwelddigende situaties. Weerbaarheid betekent hier: voldoende voorbereiding, ondersteuning en planning om operationeel te blijven.⁸³

Dit hoofdstuk brengt de belangrijkste uitdagingen voor maatschappelijke en operationele weerbaarheid in kaart.

82 Mann, B., Settle, K., Towler, A. et al, "[An Independent Review of the Civil Contingencies Act 2004 and its Supporting Arrangements](#)," National Preparedness Commission, maart 2022.

83 Matczak, Anna & Bergh, Sylvia, "[A review of the \(potential\) implications of climate change for policing practice worldwide](#)," Policing 17, september 2023.

Operationele effecten

Tabel 1. Politietaken 'crisisbeheersing en noodhulp' tijdens extreem weer.
Gebaseerd op internationale casuïstiek.

Reddingsacties			
Noodhulp/ Eerste hulp			
Evacuaties en noodopvang			
Psychische ondersteuning			
Drinkwater/voedseltransport			
Verdeling van (drink)water, voedsel etc.			
Bergen/vervoeren van lichamen			
Identificatie doden en vermiste personen			
Crisiscommunicatie			
Verkeersmanagement/ Vrijmaken van wegen			
Ondersteunen van kritieke Infrastructuur: ziekenhuizen, communicatiesystemen, watersystemen, elektriciteit etc.			
Verdeling van drinkwater, voedsel en medicijnen.			
Begeleiden evenementen/ handhaven (ramp) toerisme.			
Handhaving van openbare orde/ protesten.			

Wat vraagt extreem weer van de kerntaken crisisbeheersing en noodhulp?

De inzet tijdens de Ahrdahl-watersnoodramp in Duitsland (2021), waarbij 135 mensen omkwamen, was enorm:

- **Federale politie (BPO)** - 7.658 medewerkers gedurende 60 dagen
- **Federale recherche (BKA)** - 70 specialisten voor slachtofferidentificatie gedurende 32 dagen
- **Defensie** - 2.300 militairen ingezet, goed voor in totaal 60.000 werkdagen.
- **Noordrijn-Westfalen, Rijnland-Palts, Saksen** – aanvullende inzet van honderden lokale politieagenten

 De ramp stelde hulpdiensten voor enorme uitdagingen: levensgevaarlijke reddingen per helikopter en boot, verwoeste infrastructuur, falende communicatiemiddelen en grootschalige logistiek, terwijl er tegelijkertijd grote behoefte was aan psychologische noodhulp voor burgers en hulpverleners. Daarom was ook andere grootschalige ondersteuning – met name op het gebied van techniek, materieel en hulpverlening – essentieel. Daarnaast droegen vrijwilligers en bedrijven, zoals Telekom via Starlink-satelliet en waterbedrijven, bij aan het opzetten van noodcommunicatie en beschikbaarheid van (drink)water.

Bron: Bundesministerium Der Finanzen, "[Bericht zur Hochwasserkatastrophe 2021: Katastrophenhilfe, Wiederaufbau und Evaluierungsprozesse](#)," 2022.

Tijdens de Black Summer Bushfires (2019–2020) in Australië werden meer dan 3.000 huizen verwoest en vielen 33 doden. De politie was verantwoordelijk voor **(verplichte) evacuaties** onder enorme tijdsdruk. Agenten waarschuwden o.a. bewoners huis-aan-huis, coördineerden de evacuatie van toeristische gebieden en beheerden opvangcentra. **Wegenbeheer** was cruciaal om brandweer en hulpgoederenkonvoien (brandstof, water) veilig te laten passeren. De politie voerde daarnaast **zoek- en reddingsacties** uit, en in de nasleep **slachtofferidentificatie**. De inzet werd bemoeilijkt door gevaarlijke omstandigheden en minimale evacuatie tijd onder razendsnel oprukkend vuur, uitvallende communicatiemiddelen en fysieke uitputting.

Bron: NSW Government, "[NSW Bushfire Inquiry 2020](#)," November 2025.

Tijdens de Hadj (2023) kwamen in Mekka 1300 mensen om door extreme hitte, waarvan 80% niet officieel geregistreerd was als Hadj bezoeker. Naar aanleiding hiervan werd bij volgende edities de inzet van de Saoedische politie uitgebreid: strenge vergunning controles, **handhaving** met boetes, inzet van drones, en de opzet van zorg- en eerstehulpposten.

Bron: Stuti Mishra, "[How Saudi Arabia plans to avoid repeat of last year's record Hajj deaths as temperature again hits 50C](#)," Independent, 4 juni 2025.

Cascade-effecten

Bij acuut noodweer (zoals de casestudies Spanje en Portugal) ontstaat een explosieve toename van complexe politietaken, maar de uitvoering hiervan wordt bemoeilijkt omdat de kritieke infrastructuur – zoals wegen, energievoorziening en communicatiemiddelen – vaak gelijktijdig uitvalt. Dit vormt een grote operationele uitdaging die doorwerkt in vertraagde responstijden, inzetcapaciteit en effectiviteit.⁸⁴

Uitval van vitale infrastructuur veroorzaakt bovendien cascade-effecten die kunnen bijdragen aan maatschappelijke instabiliteit.

- ▶ Problemen met elektriciteit en wateroverlast raken bijvoorbeeld ziekenhuizen, drinkwatervoorziening en riolering, wat kan leiden tot gezondheidsrisico's en maatschappelijke onrust.
- ▶ Vertraagd herstel vergroot de druk op de openbare orde, kan onvrede over noodhulp aanwakkeren, protesten uitlokken en zo extra druk op de politie leggen.

Weerbaarheidsoverwegingen

- ⊙ Actievere integratie van civiele beheerders (water, energie en telecom) in scenario-trainingen, crisisplanning en opschalingsprotocollen.
- ⊙ Prioritering van investeringen in essentieel materieel (zoals boten, drones en voertuigen), noodgeneratoren en back-ups voor IT- en communicatiesystemen.
- ⊙ Het meenemen van cascade-effecten als variabele in opschalingsprocedures en preventieve maatregelen, zoals evacuatie.

84 Future Policing Institute staff, [“The rapid intensification of hurricanes: knowledge cops don't know they need,”](#) 4 oktober, geraadpleegd op 25 juni 2026; en, Police Magazine, [“Come hell or high water policing in natural disasters,”](#) geraadpleegd op 25 juni 2026.

Gevaar voor de medewerker

Extreem weer stelt politiemedewerkers bloot aan zware omstandigheden, zoals hitte, kou en neerslag, wat kan leiden tot vermoeidheid en gezondheidsrisico's. Deze risico's nemen toe wanneer basisvoorzieningen, rustmogelijkheden en passende opleiding en uitrusting ontbreken.⁸⁵

- ⊙ Wanneer extreem weer zich sneller ontwikkelt dan verwacht kan dit direct gevaar opleveren voor hulpverleners en agenten. Zo kwam een agente om het leven tijdens evacuaties bij bosbranden in Texas (2024) nadat zij met haar voertuig vast kwam te zitten.⁸⁶ Ook verdronk een politieagent in zijn auto tijdens orkaan Harvey (2017).⁸⁷
- ⊙ Daarnaast is de psychologische belasting groot. Medewerkers die betrokken zijn bij noodhulp, het bergen en transporteren van overledenen en forensische identificatie ervaren zwaar emotioneel en fysiek werk. Onderzoek laat zien dat eerstelijns hulpverleners klachten kunnen ontwikkelen zoals posttraumatische stress, depressie en verhoogd alcoholgebruik.⁸⁸

Weerbaarheidsoverwegingen

- ⊙ Overleg en kennisuitwisseling met betrokken ketenpartners over situationele gevaren voor politie en hulpverleners, aangevuld met passende trainingen en materiële voorzieningen (zoals regenlaarzen en koelvesten).
- ⊙ Adequate psychologische begeleiding na extreme weersrampen, inclusief aandacht voor de benodigde capaciteit binnen en buiten de organisatie.

85 A. Malik & C. Bjørnstad, [“Policing, vulnerability and community resilience in response to the climate crisis,”](#) Vulnerabilities & Policing Futures Research Centre, september 2025.

86 CBS News, [“Eastland County Deputy Dies While Trying To Save People From Fires,”](#) 18 maart 2022.

87 Daniella Silva, [“Veteran Houston Police Officer Drowns While Responding to Harvey,”](#) NBC News, 29 augustus 2017.

88 Adamovic, N., Howes, L., White, R. & Julian, R., [“Understanding the challenges of disaster victim identification: perspectives of Australian forensic practitioners,”](#) Forensic Sciences Research 8, 23 juni 2023; en, Osofsky, H., Osofsky, J., Arey, J., Kronenberg, M., Hansel, T. & Many, M., [“Hurricane Katrina's First Responders: The Struggle to Protect and Serve in the Aftermath of the Disaster,”](#) Disaster Med Public Health Prep, 5 september 2011.

Medewerking van de burger

Bij extreem weer neemt de maatschappelijke frictie toe. Dit vormt een groeiend dilemma voor politiediensten.

- ⊙ Bijvoorbeeld het weigeren van evacuaties tijdens bosbranden, zoals in Portugal (2017), maar ook in Griekenland (2021) en Los Angeles (2018).⁸⁹ Hulpdiensten worden geconfronteerd met lastige keuzes: burgers dwingen te vertrekken of hen achterlaten in levensgevaarlijke situaties. In veel gevallen wordt evacuatie geweigerd omdat 1) burgers hun eigendommen tegen natuurgeweld willen beschermen of 2) omdat ze bang zijn voor plunderingen. Voor de politie en brandweer levert het echter groot gevaar op om op een later moment toch reddingsacties uit te voeren.⁹⁰
- ⊙ Preventieve, verplichte evacuaties vergroten daarentegen logistieke druk en beperken burgers in het beschermen van hun eigendommen, wat nieuwe spanningen kan opleveren.⁹¹

Langdurige restricties, zoals bij waterschaarste, leiden tot een complexe dynamiek waarin de handhaafbaarheid en de relatie met de burger onder druk staan, wat zich vaak uit in toegenomen (gewelddadige) incidenten en protesten.⁹²

Weerbaarheidsoverwegingen

- ⊙ Communicatie en voorlichting over de noodzaak van restricties door de politie, gericht op het vergroten van draagvlak en het beperken van weerstand onder burgers.
- ⊙ Samenwerking met noodsteunpunten en lokale aanspreekpunten in de wijk, om de afstand tussen politie en burgers te verkleinen en hulp laagdrempelig en dichtbij te organiseren.
- ⊙ Ontwikkeling van trainingen en protocollen voor operationele dilemma's, bijvoorbeeld voor situaties waarin burgers weigeren te evacueren.

Strategische uitdagingen

Binnen de nationale weerbaarheidsopgave worden al praktische stappen gezet om operationele uitdagingen te verkleinen. Voorbeelden zijn het versterken van vitale infrastructuur, het organiseren van digitale back-ups, het aanleggen van noodvoorraden en aggregaten, het inrichten van steunpunten en het vergroten van burgerlijke zelfredzaamheid, bijvoorbeeld via het informatieboekje *Bereid je voor op een noodsituatie*.

Tegelijkertijd vraagt de schaal van de uitdagingen ook om een strategische reflectie op de rol van de politie in het klimaat-weerbaarheidsvraagstuk. In de literatuur wordt gewezen op een mogelijke verschuiving naar een 'ethos of care', waarbij de politie zich primair richt op de *beschermings*-taak.⁹³ Hierbij blijft echter onderbelicht dat extreem weer ook criminaliteit en hybride risico's aanjaagt die juist om extra handhaving vragen (zie 'Begrenzen').

89 **Griekenland:** Zikeloglou, I. G., Lekkas, E., Lozios, S., & Stavropoulou, M., "[Optimizing Early Evacuation Strategy for Wildland Urban Interface Fires in Greece. A Qualitative Research on the Residents' Response During the Forest Fires in Ne Attica 2021](#)," SSRN Electronic Journal, 28 juni 2022. **Los Angeles:** Erin Keller, "[California Residents Won't Evacuate Wildfires Because of Looters: 'Wild West'](#)," Newsweek, 9 januari 2025.

90 **Griekenland:** Zikeloglou, I. G., Lekkas, E., Lozios, S., & Stavropoulou, M., "[Optimizing Early Evacuation Strategy for Wildland Urban Interface Fires in Greece. A Qualitative Research on the Residents' Response During the Forest Fires in Ne Attica 2021](#)," SSRN Electronic Journal, 28 juni 2022.

91 Idem.

92 In interviews werd hierbij gewezen op een parallel met de coronacrisis als voorbeeld van politiewerk in een complexe crisis.

93 Future Policing Institute, "Adaptive Policing: A New Climate, A New Paradigm," 24 juni, geraadpleegd 25 juni 2026.

Uit de casuïstiek blijkt dat effectieve crisisbeheersing afhankelijk is van de balans binnen de volledige veiligheidsketen.⁹⁴ De eerste twee casussen, Spanje en Portugal, laten zien dat falende coördinatie enorme druk op de politie en gerelateerde organisaties legt. Multi-coördinatie, met name met Defensie, is dus een centraal aandachtspunt. Internationaal zijn hierbij tegengestelde ontwikkelingen zichtbaar: Defensie wordt enerzijds belangrijker bij extreem weer (denk aan opschaling, complexe reddingsoperaties en specialistische ondersteuning, of zwaar materieel),⁹⁵ terwijl anderzijds de focus door geopolitieke druk verschuift naar de primaire hoofdtak: territoriale verdediging en nationale afschrikking.⁹⁶

In de Nederlandse context volgt tegen deze achtergrond dan de vraag of er voldoende capaciteit is binnen de multisystemen (veiligheidsregio's, GRIP, Landelijk coördinatiecentrum, etc.) voor *specialistische* en *grootschalige* inzet. De lopende herijking van de nationale crisisstructuur biedt ruimte om de functionele taakverdeling beter af te stemmen. Bijvoorbeeld of de politie zelf over meer specialistische expertise en materieel moet beschikken, zoals amfibische voertuigen of specialistische eenheden.⁹⁷ Anderzijds kan er ook voor gekozen worden om specialistische inzet binnen multisystemen te versterken.⁹⁸ De financiering hiervoor zou meegenomen kunnen worden in de bredere nationale investeringen in weerbaarheid.

Weerbaarheidsoverwegingen

- ⊙ Arbeidsintensieve taken (bijvoorbeeld het leggen van zandzakken) die elders kunnen worden belegd (bijvoorbeeld meer vrijwilligers), en de wijze waarop dit kan worden georganiseerd.
- ⊙ Eventuele investeringen in politie-eigen middelen (zoals drones en terreinvaardige voertuigen) en specifieke trainingen in relatie tot het verminderen van de afhankelijkheid van Defensie-inzet.
- ⊙ Het inzicht in de beschikbaarheid van middelen en politiepersoneel tussen verschillende veiligheidsregio's, eenheden en gemeenten.

94 Rojek, J. and Smith, M.R. "[Law Enforcement Lessons Learned from Hurricane Katrina](#)," Review of Policy Research, 24, 17 december 2007.

95 L. Campioni, F. Poltronieri, C. Stefanelli, N. Suri, M. Tortonesi & K. Wrona, "[Enabling civil-military collaboration for disaster relief operations in smart city environments](#)," Future Generation Computer Systems, 139, 14 oktober 2022.

96 Col Mike Babin, "[Wasted Resources: The Need to Rationalize the Canadian Armed Forces' Use in Domestic Disaster Relief Operations](#)," Centre for International and Defence Police, 9, 18 juli 2024. Bevestigd in interviews.

97 Bevestigd in interview.

98 Gezien de focus van dit rapport op uitdagingen voor het politiewerk en het verschil tussen Nederlandse en internationale crisisbeheersing, kan hier geen advies over worden gegeven.

Begrenzen: Criminaliteit

Extreem weer raakt niet alleen publieke veiligheid, het verandert ook criminaliteitspatronen (zie tabel 2). Tijdens extreem weer wordt de politie geconfronteerd met een *dubbele dreiging*: het risico op misbruik van de situatie neemt toe op het moment dat de operationele capaciteit op spanning staat. Dit bleek bijvoorbeeld uit de casussen in Spanje (overstroming) en Portugal (bosbranden). Hierbij bestaan twee waarheden naast elkaar:

- ⊙ Op de korte termijn kan reguliere criminaliteit afnemen. Dit komt bijvoorbeeld door een tijdelijk toegenomen sociale cohesie binnen de samenleving en verstoringen de reguliere criminele activiteiten bemoeilijken.⁹⁹
- ⊙ Aan de andere kant ontstaat er juist een vruchtbare bodem voor opportunisme bij verstoorde systemen. Op de langere termijn kan dit uitmonden in complexere misdaad, ondermijning en oplopende maatschappelijke spanningen.¹⁰⁰

Criminaliteit in kader

Uit de casussen komen twee duidelijke bevindingen naar voren. **Ten eerste verschilt de criminaliteit direct na een ramp van die in de periode erna.** In de eerste uren en dagen zien we vooral plunderingen, kraken en diefstal. Later, in de herstelperiode, verschuift dit naar fraude en misbruik van schadevergoedingen.

Daarnaast verschilt criminaliteit per soort extreem weer. Bij plotselinge gebeurtenissen, zoals een bosbrand of overstroming, ontstaan vooral acute veiligheidsproblemen en opportunistische delicten. Bij langdurige hitte of aanhoudende droogte zien we eerder spanningen, schaarste-gerelateerde criminaliteit en sociale onrust.

Dat criminaliteit verandert tijdens weersextremen is al langer bekend, maar er is nog weinig duiding over de aard van deze verschuiving.¹⁰¹ Dit kan effectieve prioritering onder dubbele dreiging in de weg staan.

Op basis van de analyse van de internationale casussen introduceert dit rapport daarom een raamwerk dat onderscheid maakt tussen **criminele intentie** (in hoeverre criminaliteit het doel is) en het **escalerende effect**. Dit onderscheid helpt om passende inzet, respons en prioritering te bepalen.

Dit leidt tot vier categorieën: *survival crime*, opportunistische criminaliteit, weergedreven criminaliteit en georganiseerde criminaliteit. Aan de hand van deze categorieën laat dit hoofdstuk zien hoe criminaliteit bij extreem weer verandert en welke uitdagingen daarbij horen.

99 Zahran, Sammy & Shelley, Tara & Brody, Samuel, "Natural Disasters and Social Order: Modeling Crime Outcomes in Florida," International Journal of Mass Emergencies and Disasters, 27, april 2009.

100 UNODC & I2LEC, "Global Law Enforcement in the Harm Landscapes of Climate Change," mei 2024.

101 Matczak, A., "Adapting to Climate Change in Modern Policing," SpringerBriefs in criminology, 2025.

Tabel 2. Criminaliteit gerelateerd aan extreem weer.

Gebaseerd op internationale casuïstiek.

Diefstal			
Plunderingen			
Diefstal en (door)verkoop schaarse middelen			
Kraken			
Huiselijk Geweld			
Gewelddadige incidenten			
Brandstichting			
Negeren van restricties			
Omzeilen van restricties			
Sabotage			
Vandalisme			
Fraude met herstelgelden			
Oplichting			
Cyber crime / Phishing			

Wat vraagt extreem weer van de kerntaken opsporing en handhaving?

De verwoestende impact van orkaan Katrina (2005) veroorzaakte een totale ineenstorting van de politiecapaciteit. Hoewel de politiefocus direct verschoof van handhaving naar noodhulp, was de organisatie hier niet op voorbereid.

 Door verstoorde communicatie, transport en commandosystemen ontstond een capaciteitsvacuüm waarin zowel hulpverlening als de aanpak van plunderingen onmogelijk werden. Dit leidde tot grote maatschappelijke spanningen, waarbij burgers zich uit angst bewapenden of privébeveiliging inhuurden.

Deze chaos werd verergerd door een stroom aan misinformatie over de schaal van het geweld. In de handhaving ontstonden diepe vooroordelen: waar diefstal soms werd gedoogd als **overlevingsstrategie (survival crime)**, werden gemarginaliseerde burgers door een vertekende beeldvorming vaker als crimineel gezien. Deze cocktail van wantrouwen en angst escaleerde in ernstige incidenten, bijvoorbeeld een schietpartij waarbij de politie ongewapende burgers doodschoot die op zoek waren naar voedsel.

Bron: Frederic Weil, "[Researching Crime After a Disaster: What We Can Learn From a Large Survey in New Orleans After Hurricane Katrina](#)," ABS, 64, 1 juli 2020.

Buiten natuurlijke factoren zoals droogte, hitte en onweer zijn bosbranden in de meeste gevallen het gevolg van menselijk handelen. In Europa wordt dit geschat op bijna 95% van de gevallen.

 Vaak gaat het hier om nalatigheid en het negeren van restricties, maar ook vaak uit opzettelijke brandstichting. Deze ontwikkeling stelt veiligheidsdiensten, en met name de politie, voor een grote nieuwe uitdaging in de opsporing en preventie. Zo werden tijdens de grootschalige bosbranden in Spanje (2025) in de zomer 37 mensen **aangehouden** en vonden er 113 **officiële opsporingen** plaats naar verdachte omstandigheden rondom de vuurhaarden. Opvallend was de aanhouding van een brandweerman, die bij Ávila een brand veroorzaakte om meer 'werk' te garanderen.

Bron: Joint Research Centre, "Wildfires in the EU: 2022 was the second-worst year, a warning from a changing climate," 22 november 2023 en Al Mayadeen, "[Spain arrests more suspected arsonists amid severe wildfire season](#)," 14 augustus 2025.

Survival crime

Naast opportunistische criminaliteit zoals fraude en het plunderen van luxegoederen, staat het concept 'overlevingscriminaliteit' (*survival crime*) tijdens extreem weer vaker ter discussie. Dit gaat over situaties waarin mensen kleine misdrijven plegen, zoals het stelen van voedsel of water, omdat ze moeten overleven en wachten op noodhulp. Strikte handhaving van de wet kan in zulke gevallen worden gezien als een schending van mensenrechten.¹⁰² **Daarom wordt er in de praktijk soms voor gekozen om niet op te treden of overtredingen te gedogen, bijvoorbeeld bij diefstal in supermarkten, zoals we zagen bij de overstromingen in Valencia.**¹⁰³

Tegelijkertijd is het maken van dit onderscheid moeilijk voor de politie, omdat het sterk afhangt van onbekende context; je weet vaak niet of iemand inbreekt omdat hij water nodig heeft of om luxegoederen te stelen. Agenten werken onder grote druk en zijn niet altijd getraind om zulke afwegingen te maken. Ook speelt mee dat middelen schaars zijn en instituties op dat moment beperkt functioneren.¹⁰⁴ Omdat deze afweging moeilijk in protocollen te vangen is, bestaat daarnaast een verhoogd risico op willekeur en discriminatie. Gemarginaliseerde groepen in de samenleving ervaren vaker dat zij 'begrensd' worden, waar anderen worden 'beschermd'.¹⁰⁵

Opportunistische criminaliteit

Tegelijkertijd blijft effectieve handhaving essentieel. Opportunistische criminaliteit (zoals plunderingen en fraude) ondermijnt de sociale cohesie die essentieel is voor maatschappelijke veerkracht, vergroot de economische schade en versterkt spanningen.¹⁰⁶ Als handhaving tekortschiet, kunnen burgers overgaan tot privébewaking of burgerwachten, wat het risico op geweldsincidenten vergroot. Gebrekkige handhaving ondermijnt bovendien de effectiviteit van crisisbeheersing: mensen weigeren bijvoorbeeld te evacueren als

zij vrezen dat hun eigendommen niet beschermd zijn. Dit is ook in evaluaties van Nederlandse crisisbeheersing benoemd als reden om niet te evacueren.¹⁰⁷

Ook in de herstelfase na een ramp blijft optreden tegen opportunistische criminaliteit relevant, bijvoorbeeld tegen phishing, oplichting en cybercriminaliteit. Dit kan operationele druk verzwaren, omdat een deel van opsporingscapaciteit in dezelfde fase bijvoorbeeld wordt gebruikt voor de identificatie van slachtoffers (zoals in Valencia en de bosbrand in Portugal).¹⁰⁸

Weergedreven criminaliteit

Soms intensifieert criminaliteit als gevolg van specifieke weersomstandigheden. In de literatuur is vooral aandacht voor de relatie tussen hitte en criminaliteit. Onderzoek laat zien dat hoge (en lage) temperaturen kunnen samenhangen met een toename van escalierend gedrag, prikkelbaarheid en impulsiviteit. Daarom vaker toename van specifieke delicten zoals huiselijk geweld, agressie in de openbare ruimte en geweldsincidenten.¹⁰⁹ Ook bij plotselinge rampen of perioden van sociale ontwrichting kunnen spanningen toenemen en ernstiger geweldsincidenten ontstaan.¹¹⁰

Extreem weer kan daarnaast leiden tot roekeloos of norm overschrijdend gedrag. Denk aan het negeren van vuur- of waterrestricties tijdens droogteperioden of opzettelijke brandstichting. In sommige versterkt extreem weer psychologische prikkels, zoals pyromanie.¹¹¹

102 Christopher F. Rufo, "[The theory of survival crime rationalizes stealing](#)," City Journal, 2 januari 2019.

103 Interview inzicht.

104 Matczak, A., "[Adapting to Climate Change in Modern Policing](#)," SpringerBriefs in criminology, 2025.

105 Rhonda Sonnenberg, "[The Picture of Prejudice: Media Portrayals of Black Survivors](#)," SPLC, 2 september 2025.

106 Bevestigd in de interviews.

107 P.J. Moens, "[Master Scriptie: Blijven of weggaan?](#)," Instituut Fysieke Veiligheid en de Politieacademie, januari 2019.

108 Interview inzicht. (Portugal)

109 [Journal of Urban Health](#), SpringerLink, 4 juni 2026; Geoffroy, P. A., & Amad, A., "[Seasonal Influence on Mass Shootings](#)," American Journal Of Public Health, 106(5), mei 2016; Stevens, H. R., Graham, P. L., Beggs, P. J., & Ossola, A., "[Associations between violent crime inside and outside, air temperature, urban heat island magnitude and urban green space](#)," International Journal Of Biometeorology, 68(4), 8 januari 2024; en, X. Hu, J. Wu, P. Chen, T. Sun & D. Li, "[Impact of climate variability and change on crime rates in Tangshan, China](#)," Science of The Total Environment, 609, 2017.

110 In interviews werden met name burenruzies en geweldsincidenten genoemd als reden voor 112 en politieoproepen (Valencia).

111 Prestemon, J. P., Butry, D. T., "[Wildland Arson as an Autoregressive Crime](#)," American Journal Of Agricultural Economics, 87(3), pp. 757, 2005; en, Bárbara Machado, "[From arson to carelessness: how humans set Europe on fire](#)," Euractiv, 11 september 2025.

Wanneer extreem weer samengaat met maatschappelijke ontwrichting, kunnen overtredingen escaleren in ernstige criminaliteit, zoals de waterdiefstal en beschadiging van sluizen en dijken in Frankrijk (2022).

Ondanks toenemende aandacht voor de relatie tussen stijgende temperaturen en criminaliteit, ontbreekt nog een goed beeld van hoe criminaliteit zich tijdens extreem weer ontwikkelt. Meer kennis en analysetools voor het identificeren van *criminaliteitshotspots* zijn relevant voor de weerbaarheid en inzet van toekomstig politiewerk tijdens extreme weersomstandigheden.¹¹²

Georganiseerde criminaliteit

Over de relatie tussen extreem weer en **georganiseerde criminaliteit** is nog relatief weinig bekend, maar klimaatverandering wordt steeds vaker beschouwd als een **risk multiplier** die bestaande kwetsbaarheden vergroot.¹¹³ Dit geldt ook voor de interactie met bestaande vormen van georganiseerde criminaliteit. Extreem weer kan enerzijds een verstorend effect hebben op criminele stromen; zo spoelde tijdens orkanen in de Verenigde Staten kilo's cocaïne aan.¹¹⁴ Anderzijds kan toenemend extreem weer ook nieuwe criminele kansen creëren of bestaande criminele structuren versterken.

Hoewel de casestudies in dit rapport beperkt bewijs leveren van directe klimaatgerelateerde criminaliteit, kan extreem weer kansen bieden voor ondermijnende activiteiten. Zo zijn er aanwijzingen voor een zogenoemde 'watermafia' in Zuid-Afrika, waarbij tijdens watercrises illegaal water werd afgetapt en tegen hoge prijzen werd doorverkocht. Deze praktijken gingen gepaard met corruptie, intimidatie en geweld om controle over

distributiepunten te behouden.¹¹⁵ Ook is brandstichting eerder in verband gebracht met terroristische middelen.¹¹⁶

Ook in Nederland zijn signalen zichtbaar dat ontwrichting door extreem weer bestaande kwetsbaarheden kan versterken. Na de overstromingen in Limburg bestonden bijvoorbeeld zorgen dat financieel gedupeerde ondernemers werden benaderd door malafide bedrijven of criminele netwerken met aanbiedingen voor financiële steun, opslagruimte of samenwerkingsconstructies.¹¹⁷ Hoewel signalen voor een directe link tussen extreem weer en georganiseerde criminaliteit tot nu toe beperkt zijn, zijn dergelijke voorbeelden wel zorgwekkend vanwege de mogelijke langetermijngevolgen en vraagt het om nadere duiding.

112 Blaustein, J., Shearing, C., & Miccelli, M., "[Adaptive policing for a climate crisis](#)," Policing & Society, 1(13), 2024; en, Sylvia Bergh, "[The rising challenges of policing in a changing climate](#)," International Institute of Social Studies, 24 januari 2025.

113 Sherri Goodman & Pauline Baudu, "[BRIEFER: Climate Change as a "Threat Multiplier": History, Uses and Future of the Concept](#)," The Center for Climate & Security, 3 januari 2023.

114 J.D. Gallop, "[Hurricane Dorian: 15 kilos of cocaine wash up in Florida, police tell beachcombers to be alert](#)," USA Today News, 3 september 2019; en, Police Magazine, "[Come hell or high water policing in natural disasters](#)," geraadpleegd op 25 juni 2026.

115 Mayeni Jones, "[South Africans say criminal gangs are exploiting the water crisis](#)," BBC, 19 maart 2026.

116 Besenyő, J., "[Inferno Terror: Forest Fires as the New Form of Terrorism](#)," Terrorism And Political Violence, 31(6), 2017.

117 Binnenlandsbestuur, "[Criminelen misbruiken watersnood Limburg](#)," 28 augustus 2023.

Hybride dreigingen: Begrenzen en beschermen in een veranderende geopolitieke context

Naast extreem weer, zien Europese landen ook verschillende buitenlandse dreigingen op zich afkomen. In de veranderende wereldorde kunnen kwaadwillende actoren een crisis zoals **een ramp door extreem weer gebruiken om hun agenda te bevorderen**. Deze zogenaamde 'hybride dreigingen' zijn divers en moeilijk te voorspellen. Tegelijkertijd is de invloed op het politiewerk groot. In dit hoofdstuk wordt er gekeken naar hoe hybride dreigingen functioneren als *risk multipliers* tijdens extreem weer. Ze verergeren de al bestaande uitdagingen uit de vorige twee hoofdstukken tijdens het beschermen en begrenzen.

Wat is een 'hybride dreiging'?

In dit rapport wordt de volgende definitie gebruikt: **een hybride dreiging is een gecoördineerde, schadelijke activiteit, die gepland en uitgevoerd wordt met kwaadwillige doelen**.¹¹⁸ Het kan bijvoorbeeld gaan om cyberaanvallen, desinformatie, sabotage, het gebruik van drones voor informatieverzameling of als provocatie, of het verstoren van toeleveringsketens.¹¹⁹ In de meeste gevallen gaat het bij een hybride dreiging om een malafide actor die doelbewust interfereert in een groep of samenleving. Dit kan buitenlandse statelijke actoren betreffen, of andere groepen of individuen. Deze actor wil dan bijvoorbeeld de samenleving destabiliseren. Hybride dreigingen zijn daarmee *risk multipliers* voor extreem weer: ze verergeren de impact van extreem weer door extra dreigingen toe te voegen of bestaande problemen te verergeren. Zo kunnen ze bijvoorbeeld de al bestaande onrust in een samenleving vergroten of kritieke infrastructuur beschadigen.

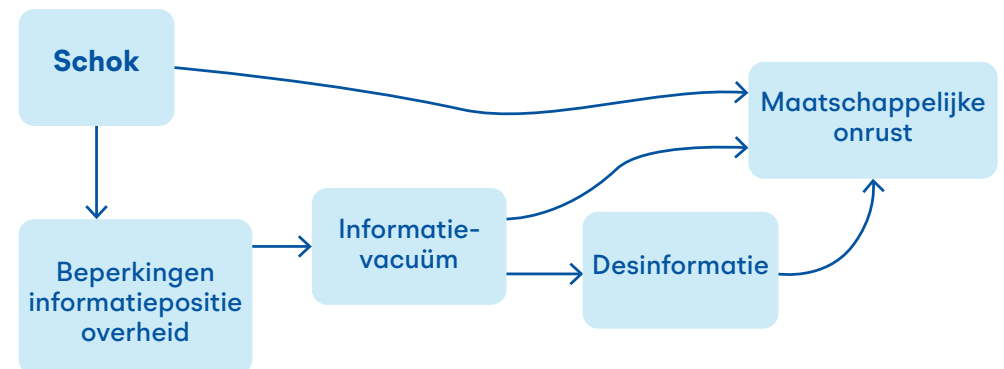
Het is niet zo dat er bij elke natuurramp altijd sprake gaat zijn van een hybride dreiging. Hoewel desinformatie al veelvuldig is geobserveerd bij extreem weer, geldt dat niet voor de andere vormen van hybride dreiging. De verwachting is dan ook: waar voor de meeste

directe en cascade-effecten geldt dat de kans zeer groot is dat zij plaatsvinden, is deze voor hybride dreigingen (desinformatie uitgezonderd) klein. Wel is het belangrijk om bewust te zijn van de mogelijke gevaren, en dit bewustzijn mee te nemen in de voorbereiding op 'wildcard' scenario's.

Deze sectie is opgedeeld in twee stukken. Het eerste stuk gaat dieper in op desinformatie en het effect daarvan op maatschappelijke onrust. Het tweede gaat stuk over diverse vormen van sabotage en cyberaanvallen.

Desinformatie

Hybride dreigingen spelen regelmatig in op al bestaande problemen in de samenleving. Dit is het duidelijkst bij desinformatie. Te denken valt aan de casus in Valencia: Rusland-geallieerde actoren gebruikten de ramp om desinformatie te verspreiden en zo de steun voor Oekraïne te verminderen.

In het schema hierboven is te zien op welke manier desinformatie inspeelt op een crisis en daarmee bijdraagt aan maatschappelijke onrust.

¹¹⁸ The Council of the EU and the European Council, "[Hybrid Threats](#)," Consilium, March 16, 2026.

¹¹⁹ Chad M. Briggs, "[Climate Change and Hybrid Warfare Strategies](#)," *Journal of Strategic Security* 13, no. 4 (2020): 45–57.

Bij elke gebeurtenis (schok) die mensen uit hun dagelijkse routine haalt, ontstaat maatschappelijke onrust, zo ook bij een (klimaat)ramp. Daarnaast ontstaat er tijdens een dergelijke schok een **informatievacuüm**,¹²⁰ omdat het voor de overheid niet mogelijk is om alle burgers voldoende op de hoogte te houden. Dit kan komen doordat communicatie-infrastructuur beschadigd of overbelast is, maar nog vaker kent de overheid zelf ook (nog) niet alle feiten. Het gebrek aan informatie en communicatie vergroot onrust onder burgers. In de case study van Portugal was bijvoorbeeld te zien dat een gebrek aan informatie ertoe leidde dat burgers op eigen initiatief op de vlucht sloegen.

Onrust ontstaat of verergert op al bestaande maatschappelijke breuklijnen.¹²¹ Groepen of instituten worden aangewezen als nalatig, of zelfs als schuldig. In de case studies ging dat vaak om al bestaand wantrouwen richting de politie dat verergerde tijdens een ramp. In de case study van Valencia is ook te zien hoe wantrouwen richting de centrale overheid (ten opzichte van de lokale overheid) versterkt wordt.

Des- en misinformatie spelen in op deze breuklijnen. Gemarginaliseerde groepen, overheidsinstanties of zelfs andere landen worden aangewezen als schuldigen. In een informatievacuüm kunnen deze ‘theorieën’ voortleven en zich verspreiden. Het is achteraf moeilijk ze te vervangen met accurate informatie.¹²²

Er zijn een aantal veel voorkomende desinformatienarratieven:

- Het extreme weer is veroorzaakt door een gemarginaliseerde groep.
 - Migranten krijgen de schuld van bosbranden in Griekenland,¹²³ terwijl de Griekse brandweer aangeeft dat de brand door bliksem is veroorzaakt.¹²⁴
 - Amerikaanse bosbranden zouden zijn verergerd doordat brandweer meer bezig zou zijn diversiteit in de organisatie vergroten dan goede mensen aannemen.¹²⁵
- Een technologisch wapen is ingezet om de ramp te laten ontstaan.
 - Droogte in Spanje zou het gevolg zijn van een weermachine die ervoor zorgt dat er geen wolken boven Spanje gevormd kunnen worden.¹²⁶
- De overheid heeft de ramp veroorzaakt, ofwel expres, ofwel per ongeluk door nalatigheid.
 - Spaanse overheid zou tijdens droogte volle reservoirs leeg laten lopen of dammen slopen die tegen de droogte zouden moeten helpen.¹²⁷
 - Branden zouden expres aangestoken zijn op een eiland van Hawaï¹²⁸ of in Tenerife¹²⁹ om er “smart islands” van te maken.
 - Droogte is veroorzaakt om de bevolking onder controle te houden.¹³⁰

120 Eugene Woon & Augustine Pang, “[Explicating the Information Vacuum: Stages, Intensifications, and Implications](#),” Corporate Communications: An International Journal 22, 2017.

121 Een vaak onderzochte breuklijn is de houding tegenover migratie. Zie bijvoorbeeld: Leonardo Burszty et al., “[Scapegoating during Crises](#),” AEA Papers and Proceedings, May 2022, 151–55.

122 Woon and Pang, “[Explicating the Information Vacuum](#).”

123 Amnesty International, “[Greece: Evros Wildfire Dead Are Victims of ‘Two Great Injustices of Our Times’](#),” Amnesty International, 23 augustus 2023.

124 Katherine Hearst, “[Greece: Vigilantes attack refugees after blaming them for wildfires](#),” Middle East Eye, 25 augustus 2023.

125 Lisa Hagen & Jude Joffe-Block, “[California wildfires: Right-wing influencers cast blame on diversity efforts](#),” NPR, 10 januari 2025.

126 Maldita.es, “[No, this image does not prove that drought is caused or that we are fumigated: it shows an anticyclone](#),” 26 februari 2024.

127 Maldita.es, “[Desinformaciones presa a presa: así se construyen las narrativas sobre la sequía provocada](#),” 11 februari 2024.

128 Jeff Cercone, “[No, Hawaii fires weren’t set intentionally to turn Maui into a ‘smart island’](#),” Politifact, 11 augustus 2023.

129 Jeff Cercone, “[Tenerife wildfire has no connection to smart city concept](#),” Politifact, 22 augustus 2023.

130 RTBF Actus, “[Avec la sécheresse, de nombreuses théories complotistes refont surface](#),” 15 mei 2023.

In de meeste van deze gevallen is onduidelijk waar de verhalen precies vandaan komen. Wel is duidelijk dat ze inspelen op bestaande angsten en fricties in de samenleving tegenover gemarginaliseerde groepen, technologie of de overheid.

In sommige gevallen gaan de narratieven ook direct in op geopolitieke ontwikkelingen. Zo was er bij een bosbrand in Spanje een snapshot van een video van RTVE (Spaanse equivalent van de NPO) gemanipuleerd om de schuld te geven aan Oekraïense vluchtelingen die de brand zouden hebben aangestoken¹³¹ en werd er in Portugal een narratief verspreid dat Rusland zou hebben geholpen met het blussen van bosbranden.¹³² Deze narratieven spelen duidelijk in op de oorlog van Rusland in Oekraïne, en worden onder andere om die reden toegeschreven aan Russische desinformatienetwerken.

Wanneer het vertrouwen in de politie geschaad is, bemoeilijkt dat de werkzaamheden. Mensen willen bijvoorbeeld niet evacueren of vertrouwen (de informatie van) de politie niet. Dit is versterkt bij groepen die sowieso al weinig vertrouwen in de politie hadden.

Daarnaast heeft onrust nog andere effecten op het politiewerk. Wanneer groepen tegenover elkaar komen te staan, of wanneer demonstraties uit de hand lopen, wordt de politie geacht de orde te bewaren. Het is daarbij belangrijk om te begrijpen waar de frustratie en onrust vandaan komen.

Sabotage en cyberaanvallen

In tegenstelling tot de lijst aan bekende rampdesinformatie zijn er op dit moment geen gevallen bekend waar sabotage of cyberaanvallen zijn uitgevoerd om een natuurramp te veroorzaken of te verergeren. Wel zijn er een aantal scenario's denkbaar. Op de volgende pagina worden drie voorbeelden geschetst van hoe hybride dreigingen zouden kunnen interacteren met extreem weer. Deze voorbeelden dienen ter illustratie van de mogelijke dreigingen, maar zijn geenszins uitputtend.¹³³

Het verder uitwerken van dit soort voorbeelden kan helpen in de voorbereiding op verschillende scenario's. Op deze manier kan de weerbaarheid in soortgelijke scenario's worden vergroot.

131 Maldita.es, "[No, TVE no ha informado de que el incendio de Zamora fue provocado por refugiados ucranianos al quemar una bandera rusa](#)," 12 augustus 2022.

132 Natasha Donn, "[Portugal 'target of Russian disinformation on August wildfires'](#)," Portugal Resident, 15 september 2025.

133 De voorbeelden zijn gebouwd rondom drie soorten hybride dreigingen: sabotage, dronegebruik, en cyberaanvallen. Deze zijn gekoppeld aan een natuurramp en vergeleken met wat al bekend is over soortgelijke gevallen. Deze voorbeelden zijn bedoeld als schets, en dus geen complete scenario's.

Ontwikkeling	Voorbeeld
Er zijn de afgelopen jaren verschillende aanwijzingen dat Rusland in het buitenland ‘wegwerpagenten’ rekruteert. Bij de explosie van DHL-pakketjes in 2024 waren inwoners van Baltische staten gerekruteerd, ¹³⁴ en in Nederland zijn in 2025 twee tieners opgepakt voor spionage voor het rondlopen met een ‘wifisniffer’ ¹³⁵	Tijdens een langdurige droogte ontploft een aantal grote waterleidingen, waardoor duizenden huishoudens compleet zonder water komen te zitten. Maatschappelijke onrust volgt, waaronder een run op supermarktwater. Al snel wordt er iemand voor opgepakt. Verschillende aanwijzingen wijzen op Russische inmenging en aanzet, maar dit kan niet hard gemaakt worden. De politie moet onderzoek doen naar de oorzaak. Daarnaast worden ze geacht het publiek op de hoogte te houden van de voortgang daarin, terwijl de maatschappelijke spanningen groeien.

Ontwikkeling	Voorbeeld
Wanneer drones te hoog vliegen, is dit gevaarlijk voor andere luchtvaartuigen. Afgelopen jaar moest de luchthaven in Eindhoven bijvoorbeeld tijdelijk dicht vanwege drones. ¹³⁶ In de Verenigde Staten bleven blushelikopters eerder al aan de grond bij bosbranden. ¹³⁷ Hoewel er niet altijd sprake is van kwade opzet, kunnen de gevolgen groot zijn.	Bij een grote overstroming wordt ingezet op het gebruik van reddinghelikopters. Het blijkt echter dat deze niet veilig kunnen vliegen door een grote hoeveelheid drones in de lucht. De reddingwerkers moeten op een andere manier aan de slag. Er zijn aanwijzingen dat de drones doelbewust zijn ingezet, maar dat is niet bewezen.

134 VSquare, “[Revealed: How Russia’s GRU Plotted Europe’s Parcel Explosions.](#)” VSquare.Org, 17 september 2025.

135 NU.nl, “[Twee Nederlandse tieners opgepakt vanwege spionage, mogelijk voor Rusland.](#)” 26 september 2025.

136 Hart van Nederland, “[Meerdere drones bij vliegveld Eindhoven: luchtruim gesloten, vluchten omgeleid.](#)” 22 november, 2025.

137 US Forest Service, “[If You Fly, We Can’t.](#)” 15 december 2016.

Ontwikkeling	Voorbeeld
In 2024 hebben technische fouten in een sluis bij Amsterdam bijna geleid tot overstroming. Hoewel daar geen opzet in het spel was, laat het zien hoe afhankelijk Nederland is van technologie om rampen te voorkomen. In een oorlogssituatie zouden dit soort installaties een doel kunnen worden. Goede cyberveiligheid is daarbij van groot belang.	Het is een stormachtige nacht. Het water beukt tegen de dijken en sluisen, maar het uitgebreide waterbeschermingsnetwerk van Nederland kan het allemaal nog reguleren. Totdat ze worden gehackt. De sluisen gaan niet meer goed dicht, en water stroomt de kanalen binnen. Doordat de medewerkers ver weg van de fysieke sluisen zitten, hebben zij niet direct door dat er een probleem is. Wanneer dat duidelijk is, hebben delen van Nederland al natte voeten. Naast het omgaan met de overstroming, moet er ook uitgezocht worden wat er gebeurd is.

Overkoepelende lessen voor hybride dreigingen

Hoewel hybride dreigingen bij extreem weer divers zijn, zijn er een aantal overkoepelende opmerkingen te maken.

- Hybride dreigingen spelen in op het moment. Extreem weer kan een aanleiding zijn om een operatie uit te voeren, om zo bestaande onrust te vergroten.
- Attributie is moeilijk: het is vaak moeilijk te bewijzen welke actor er achter een hybride operatie zit, al zijn er soms wel aanwijzingen. In sommige gevallen is überhaupt niet duidelijk of er opzet in het spel is (zie scenario: drones). Bewijsverzameling is van groot belang voor eventuele vervolging achteraf, wat deels bij de politie ligt. Dit geeft extra druk op de politie.
- Maatschappelijke onrust is groot bij een hybride ramp, wat politiewerk bemoeilijkt. Wanneer mensen de (informatie van) de politie niet vertrouwen, willen ze ook niet altijd luisteren naar aanwijzingen.
- De politie is voor preventie afhankelijk van andere partijen binnen de Nederlandse overheid. Actief inzetten op een *whole-of-government* of zelfs *whole-of-society* benadering kan het politiewerk vergemakkelijken. Totdat zo’n benadering van de grond komt, kan de politie al wel nadenken over hoe te reageren in verschillende scenario’s, zowel wat betreft begrenzen als beschermen.

Deel 3 **Conclusies en Aanbevelingen**

Dit derde deel bundelt de belangrijkste conclusies en aanbevelingen over de impact van extreem weer op het politiewerk. Deze inzichten zijn gebaseerd op de lessen uit de internationale context (de casestudies in Spanje, Portugal en Frankrijk). In dit hoofdstuk brengen we ook in kaart hoe operationele en strategische dilemma's in dergelijke situaties ontstaan. We sluiten af met een concreet handelingsperspectief: wat betekenen deze internationale lessen voor de voorbereiding van de politie in de Nederlandse context?

Conclusies

Wat is het effect van extreem weer op het politiewerk?

Extreem weer verandert de internationale veiligheidscontext en de toekomst van het politiewerk

Extreem weer komt steeds vaker voor en heeft een ontwrichtende impact op politiediensten. Hoewel de politie een vaste partner is binnen de crisisstructuur, laten internationale casussen zien dat de omvang en complexiteit van extreme weersituaties de bestaande systemen, protocollen en capaciteit onder zware druk zetten. Politieorganisaties wereldwijd worden geconfronteerd met een nieuwe realiteit van uitgebreidere taken, langdurige inzet en beperkte middelen. Daarmee ontstaat een fundamenteel weerbaarheidsvraagstuk: in hoeverre zijn politieorganisaties voorbereid op maatschappelijke ontwrichting als gevolg van extreem weer?¹³⁸

De taakexplosie dwingt vaak tot een keuze tussen hulpverlening en handhaving

Internationale ervaringen laten zien dat extreme weersituaties een directe explosie aan politietaken veroorzaken. Onder de noemer van 'beschermen' wordt de politie opgeslokt door noodhulp, evacuaties, reddingsoperaties en slachtofferberging. Tegelijkertijd verandert de taak van 'begrenzen': de politie moet optreden tegen opportunistische criminaliteit zoals plunderingen, fraude en diefstal, terwijl ook maatschappelijke onrust en de openbare orde beheerst moeten worden. Deze dubbele belasting zet de reguliere politie-zorg onder druk: er moet gekozen worden tussen noodhulp en handhaving.

De impact van extreem weer raakt bovendien niet alleen de samenleving, maar ook de organisatie en de agent op straat. Langdurige inzet, cascade-effecten en zogenoemde

'risk multipliers' – zoals uitval van infrastructuur, communicatiesystemen, gezondheidsrisico's of de gelegenheid voor hybride aanvallen – kunnen leiden tot structurele capaciteitsuitputting en verminderde weerbaarheid van de organisatie.

Verschillende weersextremen creëren unieke operationele breekpunten

Overstromingen, natuurbranden en droogte stellen elk andere eisen aan het politiewerk. Acute rampen, zoals de overstromingen in Valencia (2024), kunnen zo overweldigend zijn dat communicatie, coördinatie en commandostructuren direct vastlopen en herstel naar de reguliere situatie langdurig duurt. Gecombineerde rampen, zoals de bosbranden in Portugal (2017), laten zien hoe kwetsbaar tijdige risico-inschatting, samenwerking en situationele kennis zijn, met name bij evacuatie- en verkeersmanagement. Langdurige of 'langzame' crises, zoals extreme droogte in Frankrijk, leiden juist tot nieuwe handhavingsprioriteiten, maatschappelijke spanningen en confrontaties over schaarse middelen.

Criminaliteit verandert tijdens extreem weer

Internationale ervaringen laten zien dat criminaliteit direct na extreem weer (de warme fase) en in de nasleep daarvan (herstelfase) verschillende vormen kan aannemen. Naast opportunistische criminaliteit, zoals plunderingen, fraude en diefstal, kunnen ook minder zichtbare of moeilijker voorspelbare vormen ontstaan. Denk aan *survival crime* – criminaliteit vanuit overlevingsdruk of schaarste – maar ook aan weer gerelateerde incidenten zoals brandstichting, agressie en huiselijk geweld. Daarnaast kan ook georganiseerde criminaliteit de kop opsteken, zoals omzeiling van restricties, illegale handel en ondermijning.

¹³⁸ Detlef Schröder, "[Law enforcement is not ready for its greatest challenge yet — climate change](#)," EuroNews, 10 november 2023.

Dit vormt niet alleen een capaciteitsuitdaging voor de politie, maar ook een inhoudelijk dilemma: welke vormen van criminaliteit vragen tijdens crises prioriteit, handhaving of juist maatschappelijke ondersteuning? Daarbij moet ook rekening gehouden worden met de nationale weerbaarheid. Wanneer systemen en toezicht onder druk staan, ontstaan ook nieuwe kwetsbaarheden, voor bijvoorbeeld sabotage, desinformatie en hybride dreigingen. Dit gevaar is toegenomen met de veranderende geopolitieke context. Internationale casussen laten zien dat desinformatie goed gedijt in een context van falende communicatie, een beperkte informatiepositie en een overbelast veiligheidsapparaat. Dit kan directe gevolgen hebben voor het vertrouwen in de overheid en de politie. Voor andere vormen van hybride dreigingen is de impact nog moeilijker voorspelbaar, maar waarschijnlijk groot.

Internationale lessen vragen om een vertaalslag naar Nederland

Internationale casuïstiek biedt belangrijke inzichten in de risico's van extreem weer voor het politiewerk, maar de vertaalslag naar de Nederlandse context vraagt om verdere uitwerking. Dat begint met bewustwording, onderzoek en het oefenen van verschillende crisisscenario's, inclusief de in dit rapport geïdentificeerde risico's en cascade-effecten. Dit is met name relevant omdat de bestuurlijke en operationele structuren in de onderzochte casussen niet volledig overeenkomen met de Nederlandse context, terwijl de impact zich vaak uitstrekt over de gehele crisisstructuur en samenwerking tussen partners cruciaal blijkt.

Op basis van dergelijke scenario's kan gericht worden geoefend met dilemma's rondom capaciteit, handhaving, crisiscommunicatie en samenwerking tussen partners. Dit onderzoek vormt daarin een eerste stap. Vervolgens kan worden bepaald welke maatregelen nodig zijn om de operationele weerbaarheid te versterken, bijvoorbeeld via technologische versterking, specialistische teams en structurele samenwerking. Gezien de brede cascade-effecten vraagt deze samenwerking om een uitbreiding die verder gaat dan traditionele crisispartners zoals Defensie, Brandweer en GGD GHOR; het betrekken van de bredere vitale infrastructuur – waaronder waterschappen en nutsbedrijven – en private partijen zoals telecomproviders is hierbij essentieel. Uiteindelijk vraagt klimaatverandering om een structurele verankering van klimaatbestendigheid in beleid, crisisvoorbereiding en capaciteitsplanning van veiligheidsorganisaties.

Wat vraagt extreem weer van de kerntaken crisisbeheersing en noodhulp?

Wat vraagt extreem weer van de kerntaken opsporing en handhaving?

1. BESCHERMEN

Reddingsacties en noodhulp

Eerste hulpverlening ter plaatse

Evacuaties en noodopvang

Psychosociale ondersteuning slachtoffers en personeel

Drinkwater-, voedsel- en medicijntransport

Distributie van basisvoorzieningen
(water, voedsel, etc.)

Verkeersmanagement en vrijmaken van wegen

Crisiscommunicatie richting bevolking en partners

Bescherming van burgers, hulpverleners en agenten

Ondersteuning van kritieke infrastructuur
(ziekenhuizen, energie, water, telecom)

Bergen en transporteren van lichamen

Identificatie van slachtoffers en vermisten

2. BEGRENZEN

Brandstichting

Fraude en oplichting

Criminaliteit en (huiselijk) geweld

Kraken

Overtreding van noodwetgeving en restricties

Plunderingen en diefstal

Ondermijning en illegale opkoop van goederen

Evacuatieweigering

Spanningen tussen overheid en burgers /
politie en burger

Protesten en demonstraties

Ad-hoc burgerwachten

Mis- en desinformatie

Sabotage van infrastructuur

Drone-activiteiten in verboden zones

3. RISK MULTIPLIERS

Uitval van infrastructuur en communicatiemiddelen

Gevaarlijke of snel verslechterende omstandigheden

Langdurige inzet van politie en partners

Schaarste aan personeel en middelen

Psychische belasting en impact op agenten

Maatschappelijke spanningen en polarisatie

Welke cascade effecten en risico's ontstaan in deze situaties?

Dilemmavorming

Met welke dilemma's wordt de politie geconfronteerd tijdens extreem weer?

Tijdens extreem weer komt er veel op de politie af. Uit de casestudies blijkt dat deze druk kan uitmonden in strategische en operationele dilemma's, zoals een noodgedwongen keuze tussen beschermen (crisisbeheersing en noodhulp) en begrenzen (handhaving en opsporing). Dit rapport belicht vier dynamieken waarin deze dilemma's ontstaan:

“We zijn er niet van, maar we staan er wel voor”

Bij extreem weer ligt de formele verantwoordelijkheid meestal bij de veiligheidsregio, gemeenten of de brandweer. De meldkamer bepaalt wie in welke situatie wordt ingezet, en hoe er wordt opgeschaald. In de praktijk blijkt echter dat de politie in veel gevallen als eerste ter plaatse is en de rol van 'first responder' vervult. Zolang de situatie onduidelijk is of andere ketenpartners nog niet operationeel kunnen zijn, neemt de politie feitelijk de leiding en gaat aan de slag. Dit betekent óók dat agenten taken op moeten pakken die niet formeel binnen hun mandaat vallen en waarvoor zij niet specifiek getraind zijn, zoals grootschalige reddingsacties, evacuaties en het bergen van slachtoffers. Deze inzet komt voort uit een diepgewortelde beschermingsplicht: als er niemand anders is om in te grijpen, móét de politie handelen om mensen te helpen en te redden.

Een tekort aan capaciteit

Extreem weer vindt vaak lokaal plaats, maar de impact is vaak verspreid over meerdere regio's, infrastructuur valt uit en mensen in nood zijn moeilijk bereikbaar. In deze situaties ontstaat er een enorme en gelijktijdige vraag naar politiehulp. Uit dit onderzoek blijkt dat de capaciteit voor crisishulp bijna direct tekortschiet door gebrek aan personeel, tijd, training of materieel. Zeker bij langdurige incidenten stapelen taken zich op en ontstaan achterstanden in regulier politiewerk. Dit vraagt veel van medewerkers: agenten draaien lange diensten en zijn soms zelf ook getroffen door de ramp. Vrijwilligers kunnen helpen als er handen te kort zijn, maar ook zij doen een beroep op de schaarse levensmiddelen

en coördinatie-inzet. Dit is bepalend voor het ontstaan van dilemma's: waar zet je de beperkte capaciteit in, zowel op de korte als de lange termijn?

‘Police or Protect’

Beperkte capaciteit en een groeiend takenpakket leiden tot een fundamenteel dilemma: prioriteer je *begrenzen* (handhaving en opsporing) of *beschermen* (crisisbeheersing en noodhulp)? In de praktijk gaat het om concrete en vaak confronterende keuzes: handhaaf je bij plunderingen? En maakt het uit of het gaat om voedsel en water of om luxegoederen? Dwing je mensen te evacueren als zij weigeren uit angst hun bezittingen te verliezen? Kies je voor het patrouilleren en het veiligstellen van eigendommen of voor het redden van mensen in direct gevaar? Dit zijn geen puur operationele of institutionele beslissingen, maar normatieve afwegingen.

Maatschappelijke Spanning

Extreem weer zet de samenleving onder druk - fysiek, mentaal en sociaal. Tekorten aan schaarse middelen, onzekerheid en angst kunnen bestaande spanningen versterken en fungeren als katalysator voor onrust. Deze spanning ontstaat niet alleen tijdens de ramp, maar ook ervoor en erna. Demonstraties, wantrouwen richting de overheid en agressie tegen hulpdiensten zijn reële gevolgen. De manier waarop de overheid en de politie communiceren en optreden, is hierin cruciaal. Dit leidt tot een volgend dilemma: treed je repressief op om orde te herstellen, of kies je voor de-escalatie? Tegelijkertijd speelt een interne spanning: hoe bescherm je de samenleving, terwijl je ook de veiligheid en mentale belastbaarheid van politiemedewerkers bewaakt?

Handelingsperspectief

Hoe kan de politie zich voorbereiden?

Dit rapport laat zien dat extreem weer in Europa geen toekomstscenario meer is, maar een realiteit met ingrijpende gevolgen voor het politiewerk. Deze rampen veroorzaken niet alleen fysieke ontwrichting, maar zetten ook de capaciteit, crisisstructuren, communicatie en openbare orde zwaar onder druk. Tegelijkertijd veranderen de criminaliteitsdynamieken en ontstaan er nieuwe veiligheidsrisico's, maatschappelijke spanningen en dilemma's. Omdat de impact van extreem weer verschilt per land, politiesysteem en type crisis, is een uniforme aanpak niet haalbaar en zijn sluitende aanbevelingen op basis van dit rapport niet mogelijk. De onderzochte casussen en analyse maken echter wel duidelijk dat politieorganisaties te maken kunnen krijgen langdurige en complexe vormen van ontwrichting, dus ook in Nederland. Dit vraagt om een effectieve voorbereiding van de politieorganisatie, partners en beleidsmakers, gebaseerd op drie samenhangende pijlers:

Bewustzijn

- ⊙ **Ontwikkel extreemweer-stresstesten:** Ontwikkel multidisciplinaire crisisscenario's en oefeningen voor verschillende soorten weersextremen in verschillende regio's. Neem hierin expliciet de in dit rapport geïdentificeerde - en breder bekende - verstoringen en risk multipliers mee (zie pag. 52), waaronder grootschalige stroomuitval, uitval van communicatienetwerken, verstoringen van vitale infrastructuur en hybride dreigingen. Gebruik deze stresstesten om operationele kwetsbaarheden, afhankelijkheden en samenwerkingskansen met partners binnen de veiligheidskolom - zoals defensie, brandweer, ambulancezorg, waterschappen, veiligheidsregio's en vitale infrastructuurbeheerders - vroegtijdig te identificeren.

- ⊙ **Onderzoek crime hotspots en criminaliteitsdynamiek:** Dit rapport laat zien dat criminaliteit tijdens extreem weer op verschillende manieren kan veranderen, afhankelijk van het type extreem weer en de fase van de crisis. Aanvullend onderzoek naar deze dynamiek is nodig om de politie te ondersteunen bij het stellen van prioriteiten en het tijdig inspelen op nieuwe risico's. Richt dit onderzoek bijvoorbeeld op terugkerende patronen, zoals opportunistische criminaliteit (plunderingen, kraken en diefstal), criminaliteit uit noodzaak (*survival crime*), criminaliteit die samenhangt met spanningen en gedragsveranderingen, maar ook ondermijnende activiteiten zoals sabotage, desinformatie en de illegale handel in schaarse middelen.
- ⊙ **Vertaalscenario's naar handelingsperspectieven:** Ontwikkel protocollen, trainingen en oefenvormen voor crisisleidinggevend en politiemedewerkers op straat. Richt deze specifiek op de maatschappelijke en operationele spanningen die ontstaan wanneer basissystemen onder druk staan, waaronder het balanceren tussen begrenzen en beschermen, de-escalerend optreden bij maatschappelijke onrust over schaarste, omgang met burgers die evacuatiebevelen weigeren, het omgaan met *survival crime*, en besluitvorming en opschaling onder omstandigheden van beperkte middelen, tijdsdruk en onvolledige informatie.

Bekrachtiging

- ⊙ **Borg de continuïteit van communicatie en operatie:** Investeer in goede back-upvoorzieningen voor communicatie, informatie en stroom, zodat regionale eenheden en basisteams tijdelijk zelfstandig kunnen blijven doorwerken als de infrastructuur grootschalig uitvalt. Maak daarnaast vooraf duidelijke afspraken met beheerders van vitale infrastructuur over uitvalscenario's, noodprocedures en alternatieve

netwerken – denk aan satellietverbindingen. Ook kan worden overwogen om bij een dreigende weersituatie of extreme systeemdruk al preventief op te schalen, bijvoorbeeld met een NL-Alert. Tot slot kan worden gekeken naar een systeem om noodinformatie ook op een lokaal niveau te delen. Dit helpt teams om noodhulp, evacuaties en ordehandhaving efficiënter te regelen. Al deze stappen maken de organisatie niet alleen sterker bij extreem weer, maar ook bij elk ander type crisis.

- ⊙ **Versterk het adaptief handelen en de eigen inzetbaarheid:** Overweeg of gerichte investeringen in specialistische teams en middelen - zoals drones, boten en terreinvoertuigen - nodig zijn op basis van operationele kwetsbaarheden die uit scenario's en crisisplanning naar voren komen, en bepaal waar deze het beste belegd kunnen worden. Kijk daarnaast wat nodig is om tijdens extreem weer de fysieke en mentale inzetbaarheid van politiemedewerkers te waarborgen, bijvoorbeeld via passende beschermingsmiddelen, risico-evaluaties en psychologische begeleiding.
- ⊙ **Stroomlijn samenwerking en maatschappelijke communicatie:** Intensiveer de samenwerking tussen politie, ketenpartners, andere organisaties en burgers om de collectieve weerbaarheid en flexibiliteit te versterken. Leg bij voorkeur vooraf vast hoe arbeidsintensieve en materieel intensieve taken worden verdeeld, zodat zowel politie als Defensie hun kerntaken kunnen blijven uitvoeren. Maak daarnaast duidelijke afspraken over samenwerking met andere overheidsorganisaties, bijvoorbeeld over een mogelijke ondersteunende politierol bij het handhaven van beperkingen tijdens schaarste. Prioriteer in de nationale weerbaarheidsplanning (zoals bij het uitbreiden van landelijke noodsteunpunten) ook de crisiscommunicatie richting burgers. Tijdige en duidelijke informatievoorziening vergroot het maatschappelijk begrip, stimuleert naleving van maatregelen en helpt de rust te bewaren.

- ⊙ **Versterk internationale kennisdeling en crisisrespons:** Intensiveer de structurele samenwerking met Europese partners en agentschappen, zoals Europol, INTERPOL en CEPOL. Stimuleer de uitwisseling van strategieën, innovaties en met name *lessons learned* van extreemweercrises. Gedacht kan worden aan een structurele internationale '1.5 dialoog': een overlegplatform waarin vertegenwoordigers van overheden en onafhankelijke experts samenkomen. Daarin kunnen politiediensten, ministeries, academische instellingen, kennisnetwerken en maatschappelijke partners de gevolgen van klimaatverandering voor nationale veiligheid en rechtshandhaving bespreken. Dit kan bijdragen aan een gedeelde, toekomstbestendige visie op de rol van politiewerk binnen een veranderend Europees klimaat.

Beleid

- ⊙ **Veranker klimaatbestendigheid in nationale veiligheidsplanning:** Erken extreem weer en de daaruit voortvloeiende systeemstress als structureel risico voor de continuïteit van de samenleving. Neem extreem weer-crisis, taakexplosies en grootschalige verstoringen van vitale systemen expliciet op in nationale risico-analyses, capaciteitsmodellen en opschalingsprocedures. Onderzoek daarnaast welke aanvullende investeringen noodzakelijk zijn om de continuïteit van de politie-functie te waarborgen, en hoe deze kunnen worden ingebed binnen bredere nationale weerbaarheidsinvesteringen.